

LESLEY-ANN JONESOVÁ

FREDDIE MERCURY

BOHÉMSKÁ RAPSODIE JEDNOHO ŽIVOTA

Freddie Mercury

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Lesley-Ann Jonesová

Freddie Mercury – e-kniha
Copyright © BB/art s. r. o., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

FREDDIE
MERCURY

LESLEY-ANN JONESOVÁ

FREDDIE MERCURY

BOHÉMSKÁ RAPSODIE JEDNOHO ŽIVOTA

Přeložila Eva Bohuslavová

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2019

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 1997 Lesley-Ann Jones

All rights reserved

Z anglického originálu *Freddie Mercury, The Definitive Biography*

(First published in 1997 by Hodder and Stoughton)

přeložila © 2001, 2010, 2019 Eva Bohuslavová

Redakce textu: Jiří Podzimek

Jazyková korektura: BABYKA, Praha

Tisk: CENTA s.r.o., Vídeňská 113, Brno

Páté vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-759-5182-3 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-759-5201-1 (ePUB)

ISBN 978-80-759-5202-8 (Mobi)

ISBN 978-80-759-5203-5 (ePDF)

Tato kniha je věnována láskám mého života,
Gerardovi a Mie

OBSAH

Poděkování		11
Kapitola první	PŘEDMLUVA	15
Kapitola druhá	SPICE OF LIFE VŮNĚ ŽIVOTA	31
Kapitola třetí	FROM ZANZIBAR TO PANCHGANI, FROM PANCHGANI TO LONDON ZE ZANZIBARU DO PANCHGANI, Z PANCHGANI DO LONDÝNA	41
Kapitola čtvrtá	EALING EALING	67
Kapitola pátá	QUEEN - THE BEGINNING ZROZENÍ QUEEN	81
Kapitola šestá	FREDDIE COMES ON BOARD FREDDIE VSTUPUJE NA SCÉNU	89
Kapitola sedmá	AND IT WAS MARY... A BYLA TO MARY...	98
Kapitola osmá	EARLY DAYS, AND THE TRIDENT YEARS ZAČÁTKY A ROKY S TRIDENTEM	110
Kapitola devátá	ALL THE YOUNG DUDES MLADÍ A NEODOLATELNÍ	115
Kapitola desátá	KILLER QUEEN ÚŽASNÁ KRÁLOVNA	128
Kapitola jedenáctá	MONA LISAS AND MAD HATTERS CHVÁLA BLÁZNOVSTVÍ	137

Kapitola dvanáctá	FAME SLÁVA	147
Kapitola třináctá	QUEEN LIMITED QUEEN, SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM	167
Kapitola čtrnáctá	QUEEN OF THE SOUTH KRÁLOVNA JIŽNÍCH ZEMÍ	189
Kapitola patnáctá	BAVARIAN RHAPSODY: MY FUNNY VALENTIN BAVORSKÁ RAPSODIE: MŮJ POTRHLEJ DRAHOUŠEK	201
Kapitola šestnáctá	LOVE OF MY LIFE? MOJE NEJVĚTŠÍ LÁSKA?	221
Kapitola sedmnáctá	UNDER PRESSURE: SUN CITY ROLLERS POD TLAKEM: ROZBOUŘENÉ VLNY SUN CITY	235
Kapitola osmnáctá	QUEEN OF THE ROAD KRÁLOVSKÁ TAŽENÍ	249
Kapitola devatenáctá	WE ARE THE CHAMPIONS JSME NEJLEPŠÍ	259
Kapitola dvacátá	BUDAPEST BUDAPEŠŤ	272
Kapitola dvacátá první	THE COURT OF KING FREDDIE DVŮR KRÁLE FREDDIEHO	283
Kapitola dvacátá druhá	BARCELONA: WHO WANTS TO LIVE FOREVER? BARCELONA: KDO CHCE ŽÍT NAVĚKY?	296
Kapitola dvacátá třetí	TO ETERNITY NA VĚČNOST	311
CHRONOLOGIE		327
VYBRANÉ PRAMENY		331
JMENNÝ REJSTŘÍK		423

PODĚKOVÁNÍ

V Londýně: Peter Freestone, Brian May, Roger Taylor, Mary Austinová, Spike Edney, Tony Hadley, Lee Johns, Tommy Vance, Mike Read, Mike a Lulu Appletonovi, Paul Gambaccini, Bob Geldof, Ken Jones, Andrew MacGillivray, Fiz Shapur, Lindsay a Jude Martinsovy, Alicia a Daniel Martinsovi, Joy King, Hayley Young, Jenny Falconerová, Nick Gordon, David Thorpe, Rolf Harris, Phil Swern, Dennis O'Regan, Rick Sky, Martin Dunn, Peter Hillmore, David Wigg, John Blake, Edmund Preston, Richard Hughes, David Quantick, Tony Brainsby, Berni Killmartin, Lynda Sheridanová, Jennie Halsallová, Phil Symes, Peter Lee, Lee Everett-Alkin, Debra a Gareth Mollisonovi, Ken O'Neill, Jerry Hibbert, Charles Armitage, Liam McCoy, Chris Poole, Shernaz Screwaller, Michael Anastasios, Julie Gloverová, Dominic Denny, Jacky Smith Gunnová, Ollie Lambert, WENN, Murray Chalmers a EMI Records; Hans Tasiemka Archives; News International; St Catherine's House; College of Psychic Studies, Kensington; Vojenský a civilní hřbitov v Brookwoodu v Surrey; Nejvyšší úřad Tanzanie, Mayfair

V Liverpoolu: Jim Jenkins

V Mnichově: Barbara Valentinová, Gerd Kochlin

V New Yorku: Mick Rock, Nick Elgar

V Los Angeles: Stuart White, David Syner

V Carlow: Jim Hutton

V Paříži: Toby Rose

V Montreux: Jim Beach, Anne Meyerová

Na Zanzibaru a v Tanzanii: Sandy Evansová, Bonzo Fernandez, Perviz Darunkhanawalová, Diana Darunkhanawalová, Nancy Gallowayová, Nasser K. Awadh, profesor Abdul Sheriff, Hamari Omar, Kevin Patience, Zanzibarské muzeum, Dar es Salaamská univerzita

V Bombaji a v Panchgani: Sheroo Khoryová, pan Innis a St Peter's School, Cyrus Ghandy, Janet Smithová, Gita Choksiová, pan a paní Davisovi

V Argentíně a v Brazílii: Marcela Delorenziová, Jorge Fregonese, Patricio

V Budapešti: Hollow Skaiová, Thomas Petterson

Jakékoli omyly jsou neúmyslné. Jsem upřímně vděčná všem jmenovaným za jejich cenný přínos. Žádný ze shora jmenovaných není odpovědný za názory autorky, jak je v této knize vyjádřila.

„Jak mi Freddie kdysi řekl: Jestli o mně jednou vznikne knížka, přejí si, aby v ní byla řečena pravda – to dobré i to špatné.‘ To je ten Freddie, jak jsem ho znal.“

*Peter Freestone, osobní asistent Freddieho Mercuryho
v letech 1982–1991*

Se zvláštním poděkováním: Freddiemu Mercurymu; Robertu Kirbymu, mému manažerovi; Simonu Prosserovi, mému vydavateli; Anně-Marii Wattersové, jeho asistentce; všem u Hoddera a Stoughtona

S láskyplnou vzpomínkou: Anne Margaret Jonesové; Glyn a Gladys Powellovým; Jacku Tinkerovi; Josephu P. Wheelerovi; Tedu Hartovi; Olivii Cadmanové; Therese Morganové; Alanu Watkinsovi

Poznámka nakladatele:

Biografie fenomenálního zpěváka a fascinující osobnosti Freddieho Mercuryho od britské novinářky Lesley-Ann Jonesové byla vydána v roce 1997, šest let po jeho tragické smrti. V překladu knihy byly ponechány veškeré časové údaje a odkazy v souladu s originálem. Proto nechť laskavý čtenář vezme v úvahu časový posun od popisovaných událostí a situací. Rovněž následné osudy osob, o nichž se autorka zmiňuje, nemohou být v této knize zachyceny.

Kapitola první

PŘEDMLUVA

Začíná to jako hluboké dunění někde vzadu nad stadionem, valí se vytrvale vpřed jako stále sílící přílivová vlna, až nakonec se zvuk vrhá proti pódiu s burácejícím rykem. Na znamení kapela vbíhá na scénu postavit se tváří v tvář publiku, ve kterém to vše očekávám. Žádný čajíček pro dnešní večer: startují zběsile do drtivého beatu *One Vision*, jejich vznosný sound téměř zvedá pódium do vzduchu a stoupá jako oběť bohům k narůžovělému večernímu nebi. Teď přichází zpěvák Freddie Mercury. Ve sněhobílém, červeně lemovaném úboru vojenského střihu se na scéně vyjímá jako zafačovaný prst. Okamžitě se vrhá směrem k davům. Přechází sem a tam, vykračuje si jako páv, na vytaženém držáku mikrofonu imituje hru na kytaru – snad jako uznání, snad jako výzvu pro Briana Maye, těžko říci. Vyzývavě vztyčený ukazovák probodávající vzduch, široce nakročený postoj, levá noha podupávající v rytmu jsou nyní už světově proslulá gesta, která od tohoto umělce očekávají miliony diváků jako firemní značku jeho stylu. Sleduj ho, kolikrát chceš: Freddie Mercury tě vždy očaruje, vždy ti vyrazí dech. Dokonce i cynikové, kteří už vše zažili a viděli, musí připustit, že je působivý. Že Mercury je stoprocentní rocková hvězda.

Už přes deset let můžete sledovat toto představení pouze na videu nebo v televizi. Protože, ač to zní neuvěřitelně, od posledního živého koncertu Queen uběhla už více než dekáda a Freddie Mercury je mrtev pět let. Ale legenda, která začala narůstat krátce po jeho skonu, sílí s každým dalším rokem. Jeho kultovní status superhvězdy zůstává nezpochybněn. Slovo „kouzelný“ se často používá k označení toho, co vyzářoval jakožto umělec. Ať už to bylo cokoli, zdá se, že jeho druh kouzla nikdy nevybledne ani nezanimkne. Nelze s ním porovnávat dokonce ani styl takových hvězd, jako jsou např. Peter Gabriel, Mick Jagger nebo Sting. Jestliže se snažíme najít něco útěšného v tragédii zemřít mladý – čtyřicet pět není žádný geriatrický věk –

nemohla by útěcha spočívat právě v zachování dokonalosti navěky? Stáří nebylo nic, co by Freddieho znepokojovalo. Jednou se dokonce chlubil, že se starých kostí nikdy nedočká. Pochopitelně, skutečnou představu vlastního stárnutí upřímně nenáviděl. Měl svůj cíl. Pokud existuje něco takového jako rock'n'rollové nebe, určitě tam v rytmu swingují ti mrtví a slavní: John Lennon, Elvis Presley, Marc Bolan, Janis Joplinová, Jimi Hendrix, Phil Lynott, Sid Vicious, Kurt Cobain, Jim Morrison, Roy Orbison, Brian Jones, Keith Moon... Takový Pete Townshend nyní žije v nedůstojném postavení někoho, kdo ztratil naději, že smrt přijde dřív než stáří. Sedmdesátiletý rozbíječ kytar je představa hodná soucitu. Penzionovaná rocková hvězda je figurou směšnou, a možná snad i politováníhodně tragickou. Zbývající členové Queen – Brian May, Roger Taylor a John Deacon – se drží v pozadí, připraveni akceptovat vlastní životní jubilea, přemítat o minulosti a pokoušet se přijít na to, jaký to mělo všechno smysl. A lámat si hlavu, co by bývalo mohlo nebo nemohlo být, kdyby ona klíčová osobnost zůstala naživu.

Coby rockové superhvězdy nemají tak vysoký kredit, jako měl Mercury. Zbytek Queen, ač každý z nich mistr ve svém oboru, nikdy nevešel do povědomí veřejnosti v takové míře jako Freddie. Příliš často byli odsouváni do role Mercuryho doprovodné skupiny. Vyslov název Queen a to, co se ti vybaví, nejsou čtyři rockové hvězdy, ale jedna. Tou hvězdou je Freddie Mercury, okázale efektní zjev, který se stal světově proslulým: těsné džínsy zdůrazňující jeho urostlé svalnaté tělo, přiléhavý bílý nátělník, hladce přičesané vlasy a hustý knír. Za tímto pečlivě vybroušeným „clone“ vzhledem* však stále ještě vykukuje Freddie už odložená image naparáděného floutka. Za oněch bohémštějších dnů, kdy Biba vládla módě, byly jeho výrazné rty zdůrazněny leskem, pronikavé černé oči svůdně orámovány stíny, ostré tahy lícních kostí dovedené make-upem k dokonalosti. Tehdy si lakoval nehty na rukou načerno a jeho dlouhé vlnité vlasy mu spadaly v kadeřích až na ramena. Celek působil jako úchvatný oboupohlavní zjev hraničící s téměř dívčí krásou; okouzlující černovlasá verze Stevie Nicksově z Fleetwood Mac se dobře snášela se sametovými zvonovými kalhotami, brokátovými kabátky a nabíranými krajkovými halenami sedmdesátých let. A proč ne? Dnes se tento vzhled může zdát někomu směšný, ale tehdy taková móda letěla. Jistě, ten Freddie Mercury, který opustil naši planetu roku 1991, vypadal zcela odlišně od bohémské pop hvězdy z poloviny sedmdesátých let. Ale každá image se vyvíjí a mění, nebo by alespoň měla, pokud chce umělec přežít.

Rok 1990, kdy kapela slavila dvacáté výročí existence dalším ze svých legendárních bouřlivých večírků, se zdál příhodným časem k zastavení a zhodnocení úspěchů v jejich neuvěřitelné kariéře. Od samého začátku Queen bourali bariéry, udávali tón, kráčeli odvážně tam, kam se žádná sku-

* viz. kapitola 12

pina před nimi neodvázila. Odstartovali závratně se stupňující úspěch, který dodnes nevykazuje žádné známky slábnutí. Jejich debutové album *Queen* z roku 1973 vstoupilo do americké Top 100, což znamenalo nebyvalý úspěch pro novou britskou skupinu. Jen o rok později tu byl Freddie Mercury znova, tentokrát převzít svou první cenu Ivora Novella od Sdružení skladatelů Velké Británie za *Killer Queen*. A v nadcházejících letech bude následovat nespočet opakovaně udělovaných cen, například cena Ivora Novella, Britannia, Zlatý lev, Billboard či Stříbrný klíč – a dokonce jednoho dne nápis Queen na obelisku Greenpeace v Antarktidě.

V roce 1975 kapela poprvé okusila, co je to queenománie. Nikoli, jak by se dalo očekávat, v Londýně či New Yorku, ale v Tokiu, když se Japonsko stalo první zemí, která zařadila skupinu mezi superhvězdy. V tomto roce, s jejich prvním hitem č. 1 v žebříčku, klasickou *Bohemian Rhapsody*, nejenže překonali hranici jednoho milionu prodaných desek v samotném Spojeném království, ale zároveň přetvořili zavedená pravidla rocku svými novátorskými sborovými aranžemi, které se vám navždy vryly do paměti, a neobvyklou mnohovrstevnou nahrávací technikou. Rovněž odstartovali vlnu nové prezentace pop music něčím, co je nyní považováno za první pop video na světě. Hudební byznys nastražil uši a zpozorněl: ano, Freddie Mercury si začal vytvářet svůj typický výraz. Freddieho silný hlas měl fantastický rozsah, nepopsatelně unikátní kvalitu, která ho pozvedla nad hranice konvenčního rocku. Byl to hlas, který snad vůbec poprvé přinášel víru v myšlenku, že současné a klasické styly se dají úspěšně propojovat. *Bohemian Rhapsody* získala zcela zvláštní postavení, předurčena stát se jednou ze světově nejznámějších skladeb. Jednadvacet let od původního vydání stále zaujímá čelné místo v hlasování rádií do All Time Top 100 na celém světě. A její návrat v kultovním filmu *Wayneův svět* představil Queen nové generaci fanoušků na celé zeměkouli.

Překonávání rekordů bylo vždy oblíbenou činností Queen. Jejich koncert pod širým nebem v Hyde Parku v roce 1976 stále drží rekord v návštěvnosti při všech koncertech, které se tam kdy konaly. Koncem roku 1980 vstoupili do Guinnessovy knihy rekordů coby nejlépe placení ředitelé společnosti. Onoho roku, kdy slavili desáté výročí své činnosti, měli prodáno 45 milionů alb a 25 milionů singlů. Nekonečné stěny byly pokryty stříbrnými, zlatými a platinovými deskami; desek, disků a videí vydali na bilion; hráli doslova v každém státě USA, v každé zemi světa, kde je rocková hudba oblíbenou formou zábavy, i na mnoha místech, kde o ní dosud nikdo neslyšel. A provedli to důkladně. Naplnili většinu světových obrovských arén, od Madison Square Garden v New Yorku po Morumbi v brazilském Sao Paulu, druhém největším stadionu na světě. Do té doby vůbec největší počet platících diváků, kteří se přišli podívat na jednu skupinu – 131 000 lidí,

zaplatil, aby je mohl spatřit. Jen na samotném jihoamerickém turné v roce 1981, které vyneslo celkem 3,5 milionu dolarů, Queen vystoupili pro neuvěřitelných 479 000 fanoušků. O čtyři roky později překonali dokonce i tento počet, když hráli jako nejvýznamnější kapela na vůbec největším rockovém festivalu světa Rock in Rio, který se stal kolosální událostí. Koncert se konal na speciálně postaveném stadionu Barra da Tijuca v Riu, jenž pojal závratný počet 250 000 fanoušků. Večírek po koncertu v hotelu Copacabana Beach byl, a to dost překvapivě, přenášen živě pro miliony televizních diváků v celé Jižní Americe. V témže roce, 13. července 1985, je Bob Geldof označil jako „největší kapelu na světě“, když Queen vystoupili na stadionu ve Wembley po boku nejslavnějších rockových hvězd té doby na koncertu Live Aid, označovaném jako „Global Juke Box“. Třebaže si mnozí z nich zasloužili čest vystoupit na této nejvýznamnější show jejich života, každý souhlasil, že to byl Freddieho den, nepřekonatelný zážitek od nepřekonatelného showmana: po celý život Freddie Mercury toužil po tom, aby mohl zpívat celému světu najednou.

Roku 1986, během turné *Magic*, Queen vyprodali dvě představení ve Wembley, jedno v St James Parku v Newcastleu, další v Maine Road v Manchesteru a ještě další v Knebworth Parku – celkově v rozsahu 400 000 lidí, ve Spojeném království návštěvní rekord všech dob. Na témže turné, v roce, kdy skupina uspořádala ne méně než dvacet osm večírků (pět z nich jsem měla možnost se zúčastnit), 657. koncert Queen, konaný 27. července na Népstadionu v Budapešti, se stal zároveň prvním stadionovým koncertem ve východním bloku. V průběhu toho všeho byl Freddie Mercury stabilně volen „Best Male Vocalist“ v nejrůznějších hlasováních, od pop stránek britského bulvárního tisku po mezinárodní rozhlasové a televizní žebříčky. Mezitím písně z neuvěřitelného queenovského katalogu zdomácněly mezi miliony posluchačů jako melodie Beatles nebo rockové rify Rolling Stones: *Killer Queen*, *Bohemian Rhapsody*, *Another One Bites The Dust* – jedničky v nespočetných zemích, zvolené některými americkými fotbalovými týmy i britskou TV The Gladiators za své hudební znělky; *We Are The Champions* – nadšení a slzy vzbuzující hymnus, který lze slyšet stále znova a znova po celém světě při finálových fotbalových zápasech a dalších sportovních událostech; *Crazy Little Thing Called Love*; *Radio Gaga*; *Under Pressure*; *A Kind Of Magic*; *I Want To Break Free*; *Love Of My Life*; *We Will Rock You*; *Friends Will Be Friends*. Každý má svou oblíbenou píseň Queen. Když se v poslední den roku 1989 album *Greatest Hits* stalo čtvrtým nejprodávanějším albem všech dob (za *Brothers In Arms* od Dire Straits a alby Michaela Jacksona *Thriller* a *Bad*), dokonce i Freddie, který nikdy v průběhu téměř dvaceti let

nebyl uspokojen tím, čeho Queen dosáhli, a byl v kapele stále hlavním hnačím motorem, se musel posadit a připustit, že to dokázali.

Nikdo z nich by nemohl popřít, že si užívali milionářského životního stylu rockových hvězd plnými doušky. Po větší část oněch dvaceti let oslavovali, jako by už nastal konec tisíciletí. Ve švýcarském Montreux, kde si Queen koupili Mountain Studios, svůj vlastní nahrávací komplex, si Freddie dopřál to potěšení doslova a do písmene se pohoupat na hotelových lustrech. Roku 1981, když bydlel v newyorském hotelu Berkshire Place Hotel a chtěl oslavit své 35. narozeniny, rozhodl se okamžitě koupit letenky u společnosti Concorde pro spousty svých nejbližších přátel a nechal je dopravit na Manhattan. Oslava, která v tomto hotelu proběhla, trvala pět dní a skončila až tehdy, když se Freddie musel vrátit do Anglie, aby se z toho všeho vzpamatoval. Queen se účastnili večírků s prezidenty, dováděli s králi, flámovali se slavnými. Ale při tom všem nezapomínali na „zpětnou vazbu“, věnovali neustálou pozornost nejrůznějším fondům a složili miliony na charitativní organizace, jako jsou Save the Children, Britská sbírka pro dárcе kostní dřevě, Kutlawamong School pro hluché a slepé děti v jihoafrické Bophuthatswaně, Terrence Higgins Trust a vlastní, proti AIDS zaměřená charitativní organizace Mercury Phoenix Trust; těm všem skupina dodnes přispívá ze svých nemalých honorářů.

Za fasádou legendy, prezentovanou veřejnosti, stáli však čtyři jednotlivci, každý se svými slabými stránkami, vlastními rodinami, soukromými životy. V průběhu let se zbytek kapely objevoval v titulcích časopisů jenom příležitostně. Většinou šlo o různé menší sólové projekty a historky z jejich soukromého života. Nepsaná pravidla rock'n'rollu pokládají za zcela normální a pochopitelné, že někdo, kdo se stal světově zbožňovanou rockovou hvězdou, vede během turné život naplněný pitkami a přízní dívek. Očekává se ale, že po skončení turné se vrátí do poměrně usedlé role oddaného manžela a otce. Z druhé strany je o manželkách rockerů známo, že si o tom myslí své. Známa je Brianova milostná pletka s Anitou Dobsonovou, představitelkou Angie Wattsové z televizního seriálu *EastEnders*, která zničila jeho manželství. Bylo tu Rogerovo povyražení s modelkou Debií Lengovou, již proslavila televizní reklama na vložky, kvůli které opustil Dominique, matku svých dvou dětí. Tato záležitost skončila velmi bizarně. Vrátil se, aby se s Dominique oženil, a pak okamžitě odkráčel, aby se hned za rohem usadil s Debií a založil další rodinu. Usedlý, rozvázný, rodinný typ John se málokdy dostal do středu zájmu, s výjimkou období, kdy se cítil zdeptán rockovou slávou a vydal se za hranice bez pasu, aniž uznal za vhodné informovat o tomto nápadu svou rodinu nebo management kapely.

Zato Freddie se stal nekonečným zdrojem fascinace téměř od samého počátku. Nejprve spolupracoval ochotně a poskytl několik nezávazných interview, protože si uvědomoval, že dobré vztahy s tiskem jsou nezbytné při budování pozitivní image. Ale rychle zjistil, že začal hru, kterou nemůže vyhrát. Koncem sedmdesátých a začátkem osmdesátých let rockové a popové zpravodajství teprve vstupovalo do svého období zralosti. Každé britské bulvární noviny měly své rockové zpravodaje a rubriky popu, často vedené proslulým sloupkařem, jehož každodenním úkolem bylo zaplnit svou stránku pestrými informacemi. Konkurence byla nelítostná, rozpočty ohromné. I ti nejméně významní příslušníci nahrávacích a manažerských společností, rozhlasových stanic, restaurací, klubů, kadeřnických salonů, a dokonce i lékařských ordinací byli uloveni, „zařazeni na výplatní listinu“ a povzbuzováni k tomu, aby prodávali klepy o hvězdách. Každodenní vzestupy a pády lidí jako Freddie Mercury vešly v obecnou známost, hltány každé ráno s ovesnými vločkami. Freddie nebyl poslušným obětním beránkem. Nikdo nevěděl lépe než on sám, jak moc se musel skrývat. Opona před jeho soukromým životem šla brzy vzhůru. Čím méně toho řekl, tím více chtěli vědět. Dohady byly divoké a mýtus začal narůstat. Z té hrstky rockových superhvězd, které během osmdesátých let vzbuzovaly zájem veřejnosti – Mick Jagger, Madonna, David Bowie, Elton John, Bono, George Michael, Sting – jediný Freddie, neodolatelně záhadný, vystoupal až na úroveň ligy Michaela Jacksona. Co o něm média po pravdě nevěděla, v tom alespoň hádala a přeháněla. Není kouře bez ohně – podle tohoto omšelého klišé vycházela v člancích spousta nesmyslů, vydávaných za fakta. Byl to právě tisk, kdo mohl být obviňován z toho, že se Freddie stáhl do pozadí a skrýval svůj soukromý život. Ale to novináře nezastavilo, aby o něm nepsali dál.

Freddieho snaha tajit svůj soukromý život nebyla zpočátku vedena úmyslem chránit jenom sebe. Během jeho dospělosti chtěl především ochránit své rodiče a další blízké členy rodiny. Žádný z nich s ním nesdílel jeho divoký životní styl; asi by ho ani nedokázal pochopit. Když Queen začínali, Freddie se zamiloval a žil s okouzující dívkou Mary Austinovou, která by pro mnohé byla ztělesněním dokonalé matky pro jejich syny. Ačkoli se jejich romantický vztah rozpadl ve chvíli, kdy Freddie pocítil potřebu experimentovat více se svou homosexualitou, jejich hluboké přátelství přetrvávalo. Tisk se nechal po nějakou dobu klamat předstíráním, že Freddie a Mary zůstávají i nadále šťastným párem. Skutečnost, že vnější svět později Mary vnímal jako nešťastnou oběť, což byla představa, o kterou ona sama nikdy neusilovala, vyhovovala v podstatě všem. Freddieho věřícím rodičům by mohly vadit jeho exotické a hédonistické způsoby, jež by často mohly být v rozporu s jejich vírou. Je známo, že se dodnes nevyrovnali s blýskavým pozlátkem

a nevídanou rozmařilostí životního stylu jejich milovaného syna, třebaže jsou tak upřímně pyšní na to, čeho v hudbě dosáhl. Tím, že označoval Mary za jedinou skutečnou lásku svého života – kterou v mnoha ohledech i zůstala – je Freddie ušetřil mnohých trápení. Zaštitěn navenek tímto konvenčním heterosexuálním svazkem, mohl se oddávat své homosexuální promiskuitě. Pokud jde o Mary, možná ztratila druha, ale získala nejlepšího přítele. Také si pro sebe zajistila práci na celý život. Jak se kapela postupně dostávala na takový stupeň slávy, který překonával jejich nejdivočejší představy, byla to Mary, která se stala téměř automaticky Freddieho záchranou. Jakmile se prezentovala jako oddaná, naprosto spolehlivá a zcela nepostradatelná, převzala do péče Freddieho družinu a organizovala v podstatě každou sféru jeho života včetně jeho domácího účetnictví. A tak vznikl „dvůr krále Freddieho“, rock'n'rollová verze středověkého panovnického dvora. Freddieho družina žila buď s ním pod jeho vlastní střechou, nebo v domech, které vlastnil v okolí. Každý z nich se staral jen o jediné – o potřeby svého pána. Jestliže cestoval, doprovázel ho manažer skupiny Jim Beach nebo některý spolehlivý společník, jeho vlastní asistent, komorník a kuchař. Když byli Queen na turné, Freddieho parta obvykle tvořila oddělenou společnost. Freddie si vybíral jiný hotel než zbytek kapely a jednal nezávisle na nich. S pomocí Mary stvořil svůj vlastní, hermeticky uzavřený svět. Zdálo se, že uniká do jakési druhé dimenze, jako by byl druhým doktorem Who*, pokaždé, když jeho profesionální účast nebyla nezbytná. Po odchodu ze scény si obvykle vyrazil se svými kamarády na pár skleniček, díval se na video, mizel diskrétně do gay klubů či barů, vychutnával každý nabízený požitek. Často se nastrojil od hlavy až k patě do obleků z luxusních salonů, navoněný a bez nejmenší chybičky, a vyrazil si někam nakupovat obrazy, porcelán nebo *objets d'art*. Obklopen pečujícím personálem a bleskově přepraven z místa na místo mohl škodolibě přelstít fotografie a napálit i ty nejmazanější pisálky. Brzy přišel na to, jak vyměnit londýnskou gay scénu za liberálnější velkoměsta, jako byly New York nebo Mnichov a tím uniknout vševídnoucímu oku britských médií. Většinou se mu to podařilo, a tak si mohl v soukromí užívat bez zábran. Když bylo třeba se veřejnosti připomenout, odmítal spolupracovat s někým jiným než s několika žurnalisty, kteří měli jeho důvěru a jež považoval za přátele. Aféra se zveřejněním informací o jeho sexuálním životě, které vyrazil bulvárnímu tisku jeho bývalý zaměstnanec, ho tvrdě zasáhla a dohady o jeho skutečné sexualitě a pozdější spekulace o tom, že je HIV pozitivní, nikdy nevymizely. Ale Freddie dokázal být nad tím vším povznesen.

• • •

* Pán času ve starém sci-fi seriálu

Navzdory skutečnosti, že zdělila lví podíl z Freddieho majetku, Mary Austinová nedošla žádného klidu. Dodnes bydlí spolu se svými dvěma dětmi, jejichž otcem je bytový architekt Piers Cameron, ve Freddieho elegantním kensingtonském sídle Garden Lodge, které pro jejího někdejšího partnera bývalo jakousi svatyní. Sousedé, kteří si dříve rozhořčeně stěžovali u městské rady na nekonečnou invazi návštěvníků, teď jen pokrčí rameny a tváří se, že nic nevidí. Den co den můžete vidět fanoušky, jak se procházejí ulicí Logan Place. Dům nelze z ulice ani zahlédnout, ale to je zřejmě nemůže odradit. Především není na celém světě žádné jiné místo, kde by mohli dát průchod svému zbožňování, až na sochu Freddieho, jež byla odhalena na břehu Ženevského jezera ve švýcarském Montreux. Je dost podivné, že v Londýně se pro sochu žádné místo nenašlo. Není zde žádný hrob, žádná pamětní deska v krematoriu, žádná plaketa v kostele. Nikdo mimo okruh Freddieho nejbližších nezná přesné místo, kde spočívají jeho ostatky, které setrvaly v úschovně pohřební služby neuvěřitelně dlouhou dobu téměř jednoho roku po kremaci. Někteří prohlašují, mezi nimi i Freddieho milenec a „druhá vdova“ Jim Hutton, že jsou pohřbeny pod převislými větvemi Freddieho oblíbené višně na nádherném pozemku v Garden Lodge. Freddie prý kdysi požádal Jima a Mary Austinovou o slib, že jeho ostatky budou uloženy tam: „Takže vás všechny můžu mít stále na očích!“

Je možné, že místo uložení Freddieho ostatků zůstává dosud utajeno proto, aby se předešlo krádeži nebo vandalismu. Pozdější odhalení mě však nesmírně překvapilo.

Tváří v tvář pouze holým cihlám a dvěma stěžij postřehnutelným vstupním dveřím, jedněm hlavním a druhým pro zásobování, Freddieho fanoušci nepřestávají zanechávat své vzkazy prostřednictvím graffiti, vytvářených s láskou na zdech zahrady. Jakmile je Maryini zaměstnanci přemalují, fanoušci je vytvoří znovu. Návštěvník rovněž spatří dojemné kytice květin a 24. listopadu, ve výroční den jeho smrti, též svíčky, lístky s modlitbami či básněmi, položené na Freddieho počest k jeho dveřím. Ale každým rokem jejich počet klesá. V listopadu 1996, na páté výročí jeho úmrtí, se pouze asi šedesát plačících fanoušků, s promodralými rty a prokřehlými prsty, sešlo za vytrvalého deště, aby spolu uctili Freddieho památku. Bylo to v naprostém kontrastu oproti stovkám lidí, kteří sem putovali v minulých letech. Většina z těch, kteří sem přišli na páté výročí, přicestovala z velkých vzdáleností, z Argentiny, Itálie, Japonska. Společně zpívali, modlili se, s úctou vzhledli ke každému nově přichozímu, který přinášel s láskou vybrané, či dokonce doma zhotovené osobní dárky, a pozorně si prohlíželi promáčené květiny i rozpitá slova vzpomínek a obdivu. Celé hodiny se choulili pod deštníky v očekávání, až se někdy kolem sedmé, tedy přibližně hodiny Freddieho

skonu, objeví Mary Austinová. Každým rokem v tento den vychází na ulici, se dvěma osobními strážci po boku. Stráví chvilku mezi fanoušky, děkuje jim za to, že přišli, a svým bezvýrazným hlasem přečte modlitbu, kterou ti v pozadí ani nemohou slyšet. Malá krabice vedle dveří s nápisem „Prosím, vezměte si jednu“ obsahuje hromádku fotokopii další modlitby:

„Dnes, v den pátého výročí tragické smrti Freddieho Mercuryho, kéž Všemohoucí Bůh poskytne pokoj, lásku a radost našemu nesmrtelnému králi Queen, jenž zpívá a tančí mezi anděly.“

I když láska a radost by celkem dobře mohly provázet ji, protože si užívá rodinného života se svými syny, v životě Mary Austinové najdete klidu pramálo. Její pošta je každou chvílí zadržena, dopisy ukradeny. Pro ochranu své korespondence musela najít nějaké řešení, a tak začala používat tajný P.O. Box. Vlastníka Freddieho domu však ohrožují mnohem horší věci: posedlí fanoušci Mercuryho, kteří si vynucují vstup do domu či kteří jí telefonují v kteroukoli myslitelnou hodinu. Požádat o změnu čísla odmítá: „To by byla Mary Austinová, která utíká,“ tvrdí. „Ať už mne vyleká cokoli, nesmím to dát najevo, protože pak by zvítězili oni.“⁴¹ Ti nejotrlejší fanoušci, včetně podivných Freddieho dvojníků, se „proslavili“ tím, že přelézali zdi zahrady a narušovali její soukromí těmi nejprovokativnějšími způsoby.

I když svou skutečnou sexuální orientaci Freddie v podstatě nikdy nepopřel, homosexualita byla ta poslední věc, kterou by veřejně přiznal. Nohy rozkročené do stran, pěst zvednutá, hlava pohozená vzad, široce otevřená ústa odhalující jeho vyčnívající horní zuby, beze studu předváděl svou typickou, okázale pyšnou pódiovou image, která se dala chápat jako téměř otevřená proklamace potěšení z toho, že je gay. Stále jsme ale tápali v nejistotě; zato nás nenechával na pochybách, že tady stojí člověk, ze kterého vyzařuje nesmírná radost ze života. Jeho sexualita byla časem odbyta jako něco, co je pro jeho výkony stejně nepodstatné jako značka jeho oblíbeného mýdla; jako věc, která na něm není to nejdůležitější a není tím metrem, kterým by měl být poměřován; toto vše, coby pouhá jedna fazeta jeho osobnosti, bylo tak fascinující prostě proto, že tomu tak bylo. Ale v mnoha ohledech Freddieho sexualita byla a zůstává podstatným faktorem. Třebaže byl všeobecně znám a akceptován jako homosexuál, miliony Freddieho fanynek jako by to nebraly na vědomí. S každým nově otištěným skandálním odhalením se zdálo, že jejich nehynoucí oddanost spíše sílí. Ačkoli nikdy formálně nevystoupil s žádným přiznáním a nepředváděl se jako homosexuální idol, byl vzorem pro miliony gay mužů, především těch mladých, kteří bojovali s palčivým problémem: jak se vyrovnat se svou vlastní sexuální identitou. Mnoho osobností

showbyznysu tohoto století, jako například filmová hvězda Rock Hudson, skrývalo svou skutečnou sexuální orientaci ze strachu, že by byli zavrženi svými diváky. Když Freddie osobně rovněž nikdy nepřiznal svou homosexualitu, musel tím zklamat velké množství svých gay fanoušků. Přestože ho na jedné straně mnoho lidí idealizovalo jako jednoho z nejúspěšnějších gay umělců v historii, možná stejný počet lidí zůstával přesvědčen, že není opravdovým gayem v obecně chápaném smyslu. Tato teorie je významně podpořena překvapivými novými důkazy o tom, že v dobách své nejvyšší homosexualní promiskuity si dopřával i intimní styky se ženami. Freddie cítil, že ho svět nechápe v plně šíři – a mělo to na něho bezesporu velmi silný dopad.

Samozřejmě: nevyhnutelně nastala doba, kdy se Freddieho úzkostlivě stržený svět rozpadl. Právě média, která Freddie nonšalantně přijímal, nebo odmítal, ho nikdy nepustila ze zřetele. Nakonec ho jeden paparazzi dostal. A když k tomu došlo, následky byly katastrofální. Po koncertu v Knebworth Parku v Stevenage 9. srpna 1986, který se měl stát posledním živým vystoupením Queen, Mercury zmizel z veřejného života a stal se doslova poustevníkem uvnitř Garden Lodge. I když on a zbytek kapely pokračovali v nahrávání studiových alb, další turné už nepřicházelo v úvahu. Spekulace o jeho zdravotním stavu nabíraly na horečné intenzitě. Řeči o AIDS kolovaly už pár let, ale spolupracovníci Queen sevěřeli kolem Freddieho kruh, zveřejňovali strohá popření takových dohadů a odmítali nechat se zatáhnout do jakékoli debaty o problému. Jakmile však senzacechtiví mrchožrouti ucítili krev, nic je nemohlo zastavit.

Odhalení Freddieho Mercuryho coby smrtelně nemocné bytosti pár měsíců před jeho odchodem na věčnost přinesl den, kdy jeden fotograf narazil na zlatou žílu. Stalo se tak v době, kdy se lidé všeobecně začali zamýšlet nad AIDS. Na objednávku pracující fotograf Jason Fraser se už nějakou dobu pozastavoval nad tím, kam se poděl Freddie Mercury, a tak vyrazil, aby hvězdu našel. S hlavou skloněnou, v drahém obleku zplihle visícím na neuvěřitelně vyhublém těle, se Freddie, netečný k přítomnosti fotografa, připojil ke svému lékaři z Harley Street, aby v klidu pojedli v exkluzivní restauraci West Endu. Několik roliček filmu, které tehdy Fraser pomocí teleobjektivu vyfotografoval, mělo šokující dopad. Odhalily vychrtlý, ztrácející se stín kdysi tak elektrizujícího showmana. Když vyvolal filmy, Fraser ohromeně zíral do prázdných očních důlků kráčející mrtvolky. Více než čtrnáct dní a nocí seděl fotograf nad tragickou kolekcí snímků a zpytoval svědomí, zda je má vůbec prodat, zda má ukázat celému světu trýzeň superhvězdy odsouzené k smrti. Nemohl se rozhodnout. Nakonec zvítězil jeho instinkt novinářského stopaře. Fraser zvolil prodej a nesl za to následky.

„Trápil jsem se tím celé týdny,“ řekl mi Fraser. „Probíral jsem to se svou

rodinou. Mou motivací, a v tom musí být absolutní jasno, *nebyly* peníze. Nepotřeboval jsem takovouto senzaci, abych si udělal jméno nebo zbohatl.“ Skutečně, z honoráře, o němž mluví jako o „nevysoké pětimístné částce“, věnoval více než třetinu na charitu. Bylo ale jasné, že pochybuje o správnosti svého rozhodnutí, a svěřil se, že tyto snímky, ze všech těch tisícovek fotografií, které prodal během své vysoce lukrativní kariéry, mu přinesly nejvíce bolesti.

„Byl jsem tak trochu fanda Freddieho Mercuryho. Byl kolem něho vždycky nějaký rozruch, všemu se smál a měl to všechno zmáknuté. Ale něco bylo ve vzduchu. Najednou nebyl nikde vidět. Tenhle chlap, obdivovaný miliony, byl, jak se ukázalo, poražen hroznou nemocí, která vás dostane, a nezáleží na tom, jaké slávy nebo bohatství jste dosáhli. Chodíval do úplně obyčejných restaurací. Mohli jste ho potkat venku na ulici. Vídaly ho stovky lidí. Všechno, co jsem udělal, bylo, že jsem ho na sklonku jednoho dne vyfotil na ulici, bez jakéhokoli zlého úmyslu. Neslídil jsem po něm. Nic takového jako vtrhnout do nemocnice nebo lézt přes plot jeho zahrady, abych ulovil záběr. Ale to, co jsem uviděl, bylo pro mě stejně šokující jako pro kohokoli jiného.“

Kdyby Fraser učinil jiné rozhodnutí a obrázky založil a schoval, vyhnul by se velmi nemilosrdné kritice, která se v důsledku toho snesla na jeho hlavu. Při zpětném pohledu se ale všeobecně hodnotí jeho krok jako správný. I když si uvědomuje zjištěné, morbidní a v zásadě nemorální aspekty v nabídnutí takovéto věci ke zveřejnění, Fraser prohlašuje, že měl pocit, že snímky by mohly posloužit i velmi prospěšným účelům, což se také stalo. Veřejné mínění je vrtkavá, nevypočitatelná a nepředvídatelná síla. Vzpomeňte na případ Eltona Johna před více než deseti roky. Vedoucím činitelům novin *The Sun* ještě dnes naskočí husí kůže při vzpomínce na atraktivní senzace přinášející údajné důkazy o homosexuálním chování zpěváka, což se katastrofálně a s finančními ztrátami obrátilo proti nim, když se čtenářská obec postavila jako jednotná hráz proti bulvárním novinám za to, co Eltonovi provedli. Zpěvák podal žalobu pro urážku na cti a čtenáři novin *The Sun* po celou dobu stáli na jeho straně. Noviny musely informaci odvolat, omluvit se a zaplatit. Koho by s ohledem na tuto skutečnost napadlo, že masová distribuce tragických Freddieho snímků dokáže urychlit radikální změnu názorů v obecně platných předsudcích panujících kolem AIDS? Ale přesně to se stalo. V té době panovala vůči homosexuálům nesnášenlivost vycházející z široce rozšířeného přesvědčení, že tato choroba představuje trest boží, „mor homosexuálů“, seslaný jako hrozná odplata za oddávání se pohoršujícímu životu. Sotva byl však zpěvákův vážný stav odhalen, odsudek, a to dokonce i mezi nejmilitantnějšími pronásledovateli, tzv. „bijci buzerantů“, jako by bral zaspé. Nikdo, bez ohledu na své sklony, si nezasloužil trpět tak jako Freddie.

Říká se, že význační jedinci, zemřeli předčasně, často dosáhnou po smrti větší slávy, než jaké se těšili zaživa. Jakmile se zrodí mýtus, začíná žít svým vlastním životem a minulá fakta i lidé jako by se rozplývali doztracena. Tento proces je jako rozjetý vlak. I když může být předčasně dělat podobné prognózy u Freddieho, vše nasvědčuje tomu, že se vyplní. Legenda za života, posvěcená smrtí; jediné, co může čas udělat, je upevnit jeho popularitu. Ale co bylo tak zvláštního na člověku, který dal vzniknout legendě?

Věci nejsou vždy takové, jakými se zdají. Za iluzí exotického génia se často skrýval zmatený a rozhněvaný jedinec. Málokdo by byl ochoten akceptovat představu Freddieho jako smutného a opuštěného člověka. Ale nesmírné, vše si podmaňující sebevědomí, které vyzařoval, jako by jen sloužilo k pokrytí jeho často trýznivé nejistoty. Navzdory skutečnosti, že dosáhl v několika málo desetiletích mnohem více, než na co si většina lidí vůbec dovolí pomyslet za celý svůj život, nikdy se nevyrovnal sám se sebou. Freddie sám sebe charakterizoval výrokem: „Hledám, drahý, pořád hledám.“ Ale co proboha vlastně hledal?

Tak zní otázka, kterou jsem se rozhodla zodpovědět, a důvod, proč jsem napsala tuto knihu. I když v žádném případě nebyla odmítnuta těmi, kdo mu byli nejbližší, toto není „oficiální“ životopis Freddieho Mercuryho. Jim Beach, manažer Queen, vykonavatel Freddieho závěti a důvěrník, zdvořile tuto možnost odmítl s vysvětlením, že on a zbývající členové kapely se dohodli už před lety, že nebudou uvažovat o žádných životopisech a že ani nebudou poskytovat rozhovory žádnému autorovi, jehož by si osobně neobjednali.

Ale v srpnu 1995 jsem napsala Brianu Mayovi do kanceláře Queen v londýnském Notting Hill, abych zjistila jeho názor na věc. Rozhodla jsem se, že pokud ke schválení nedojde, nebudu pokračovat. V minulosti jsme byli dobří přátelé a rozhodně jsem nechtěla toto přátelství ohrozit. Od našeho posledního setkání uběhlo nejméně devět let, a tak jsem si nebyla jista, zda si na mne bude Brian ještě pamatovat. Ale zavolal mi ihned, jakmile můj dopis obdržel, a dohodli jsme si schůzku. Náš společný oběd se stal velmi pohnutou záležitostí. Taková spousta let, tolik smutku, už žádný Freddie. Šli jsme zpět do administrace Queen, kde jsme se posadili a začali vzpomínat. Brian mi přehrál několik ukázek z tehdy nehotového alba *Made In Heaven*. Freddie jako by se ocitl mezi námi – a oba jsme se rozplakali. Krátce nato mi napsal obsáhlý dopis, v němž mi sdělil, že já jsem ta „absolutně pravá osoba“ pro vytvoření Freddieho životopisu, že mě doporučil z celého srdce a že mi pomůže, jak nejlépe bude umět: „Jsem si jist, že tvůj přístup bude citlivý a profesionální.“

Bohužel neměl jistotu, jaký názor bude mít zbytek kapely nebo Jim Beach: „Nedokážu říci, jestli o to teď projeví nějaký zájem.“

Jelikož Queen vždy stavěli na demokratických základech, slíbil mi, že s nimi celou záležitost probere. A tak odstartovala nekonečná výměna faxů mezi mým pracovním stolem v Kentu a pracovním stolem Jima Beache v Montreux ve Švýcarsku. Jeho první reakce byly chladné. Queen v současné době neuvažují o žádných životopisech. Jim Beach nehodlá poskytnout žádný rozhovor, stejně tak ostatní členové skupiny. Tou dobou jsem však už přečetla všechno, co kdy bylo o Freddiem publikováno, a došla jsem k závěru, že dokážu napsat komplexní biografii. Byla jsem přesvědčena, že žádný předchozí autor nešel dostatečně hluboko zpátky do spletité minulosti Freddieho a neprozkoumal důkladně jeho osobnost.

Coby jedna z hrstky novinářů, kteří znali Freddieho osobně, jsem si uvědomovala určité aspekty jeho osobnosti včetně rysů, které nebyly v předchozích knihách vůbec zmíněny. V letech 1980–1992 jsem psala více či méně výlučně o popu a rocku pro *The Daily Mail*, *The Sun* a pro *The Mail on Sunday's YOU Magazine*, kromě jiných. Byla jsem mladá rocková publicistka, když jsem se poprvé setkala s Queen. Poté, co mě poslali udělat interview s Freddiem a Brianem v administraci Queen v roce 1984, jsem je mohla sledovat ze zákulisí, když vystupovali ve Wembley při Live Aid roku 1985, a pak mě pozvali na různé evropské větve turné *Magic* v roce 1986. Téhož roku jsem je viděla opět ve Wembley, účastnila se recepce na jejich počest na britském velvyslanectví v Budapešti a stala jsem se svědkem jejich maďarského koncertu za železnou oponou, jež považuji za jejich vůbec nejlepší živé vystoupení. Pak přišel Knebworth, po němž Queen přestali jezdit na turné – a všichni jsme s nimi ztratili kontakt.

Dala jsem Jimu Beachovi najevo, že věřím v realizaci komplexního životopisu Freddieho, jenž nebude ani vulgární, ani senzacechtivý, ale mohl by být poctou člověku, který byl pravděpodobně největší rockovou hvězdou všech dob. Chtěla jsem vypátrat, co bylo jeho hnacím motorem v práci, a současně uchopit každou stránku osobního života tohoto muže tím nejšetrnějším možným způsobem. Na to Beach reagoval slovy, že je nyní ochoten pomáhat mi „na dálku“ a zprostředkovat mi styky s klíčovými osobami. Hovořil s Brianem, Rogerem a Johnem, s Mary Austinovou a Freddieho rodiči. Všichni z nich, kromě Johna, mne kontaktovali. Dostala jsem další dopis od Briana, který mi pak několikrát telefonoval. Poté, co měl rozhovor s Beachem, ztratil zájem o další interview, ačkoli jsme už o Freddiem dlouze debatovali v den našeho setkání. Pokud jde o mne, tato kniha obsahuje mnoho mých osobních postřehů, vycházejících z okolnosti, že „Já tam byla“. Také jsem bohatě využila nová exkluzivní interview, materiály laskavě

darované i zapůjčené včetně rozsáhlých pramenů z pátrání v archívech. Ačkoli nelze plně důvěřovat obsahu archivovaných výstřížků, měla jsem pocit, že v případě Queen se na ně mohu spolehnout přinejmenším ze dvou důvodů: Queen byli známí svým až puntičkářským sledováním každého detailu i opatrností, s jakou si vybírali mezi novináři, z nichž mnozí se stali mými přáteli a kolegy. Pokud šlo o jejich poměr k médiím, Queen byli patrně tou nejagilnější skupinou své doby. Od samého začátku jejich kariéry se zdálo, že vědí přesně, jak zacházet s informacemi, usilovali o vzájemný respekt s médii a udržovali si zdravou kontrolu své image, a to dokonce i tehdy, když tvrdili, že příčinou podceňování jejich alb v hudebních periodikách je nepochopení. Nikdo nedocenil ani to, že ačkoli Freddie sám poskytl velice málo interview, byl obdivuhodně výmluvný a přístupový k nim s odzbrojující upřímností. Jeho nezaměnitelný hlas, s vytříbeným načasováním, frázováním a provokativním smyslem pro humor, byl nenapodobitelný. Nedalo se mu odolat. Žádný novinář na světě by nedokázal napodobit Freddieho styl tak, aby mu to prošlo.

Hluboké vody tužeb Freddieho Mercuryho jsou nyní tiché. Už nikdy nevrhne na scénu, aby okouznil publikum, vyzvedl nás do nekonečných, potem prostoupených výšin a přiměl nás viset na každém jeho pohybu, bradu zvednutou v extázi. Člověk Freddie Mercury odešel. Ale jeho hlas i legenda žijí v milionech bezejmenných srdcí a jejich vzpomínkách. Naše lítost je ta poslední věc, o kterou by stál. Lítost bychom měli cítit s těmi, které tu zanechal. S lidmi, kteří mu obětovali svá nejlepší léta a jejichž životy zůstaly už neodvratně změněné, a ne vždy k lepšímu.

Co takový Jim Hutton, Freddieho věrný a oddaný společník v posledních sedmi letech zpěvákova života, který vydal knihu *Mercury and Me* jako láskyplnou vzpomínku na jejich soužití? Kritici si pospíšili s odsouzením; organizace Queen ho označila za zrádce. V době, kdy se cítil v Londýně osamělý a zbytečný a uvědomoval si stále více skutečnost, že je rovněž nakažen virem HIV a že nemá zdání, jaká bude jeho budoucnost, Jim se rozhodl vrátit domů do Carlowa v Irsku, aby trávil více času se svou matkou. V červnu 1996, v době, kdy začal navazovat zprětrhaná pouta a zařizoval odeslání svých posledních náležitostí, došla náhle zpráva, že jeho matka zemřela. Musel vyřešit dilema, zda se vrátit do Irska a žít v domě postaveném díky dědictví po Freddiem, nebo setrvat v Londýně a vést velice skromný život. Občas smutný, určitě bez cíle, zklamaný televizní společností Granada, která nakonec odvolala zfilmování jeho knihy – organizace Queen odmítla poskytnout práva k použití jejich hudby ve filmu – Jim si zachovává optimistický pohled na budoucnost. Občas se musí posadit a žasnout nad tím, jak mohl být jeho život dočista jiný, kdyby ho nebyla slavná rocková hvězda

sbalila v londýnském gay baru před tak šileně dlouhou dobou, kdy ještě pracoval jako holič v hotelu Savoy. Bylo to v Carlowě, kde jsem konečně Jima našla a strávila s ním nějaký čas. Poprvé promluvil o některých aspektech svého vztahu s Freddiem, které neuvěřitelně ve své knize, i o tom, jak dramaticky se jeho život od té doby změnil.

Kdesi v rušném bavorském hlavním městě si jedna německá filmová hvězda, která už překročila padesátku, užívá tolik skvělého života, nakolik jí to její už ne tak neomezené prostředky dovolují. Slavná Barbara Valentinová, kdysi německé vydání Brigitte Bardotové (třebaže někteří jedovatě poznamenávají, že byla spíše něco jako Barbara Windsorová), a později svým způsobem kultovní osobnost, byla Freddieho stálou společnicí během jeho dobrovolně zvoleného exilu v Německu začátkem osmdesátých let. Stali se milenci v tom pravém, oddaném, sexuálním i citovém smyslu, jak mi svěřila, když jsme spolu strávily několik dní v Mnichově. Společně si koupili apartmá, jež se mělo stát jejich evropským domovem a v němž – po dlouhých právnických tahanicích s Freddieho advokáty hned po jeho smrti, kdy musela dokazovat své oprávněné vlastnictví – žije Barbara dodnes. Vypráví, jak nejednou ošetřovala Freddieho během divokých záchvatů vyvolaných vedlejšími účinky drog, na kterých začínal být stále závislejší. Výstřední dvojice si slíbila nehynoucí lásku, i přes ono nepochopitelné období, kdy prostě zmizel, bez jediného slova vysvětlení, pryč z jejího života. Pohádka má smutný konec. V závěru, jak se Freddie stále více uzavíral do samoty, bylo Barbaře naznačeno, že její návštěva ve Freddieho londýnském domě, kde jí kdysi zařídil její vlastní ložnici, není vítána. Tehdy, jak přiznala, ona a Freddie měli v Mnichově okruh „asi tak stovky“ přátel, s nimiž sdíleli neuvěřitelně ztřeštěný noční život. Dnes jich podle jejího odhadu zbylo sotva patnáct. Ačkoli je Barbara milující matka a babička, přiznává, že od Freddieho smrti její život ztratil smysl a veškerou náplň. Ochotně by přijala vyhlídku na předčasnou smrt jako příležitost ke shledání s „největší láskou svého života“: „Nemůžu se dočkat, až ho zas uvidím.“

A co takový Peter Freestone, „Phoebe“, bývalý asistent garderobiéra Royal Opera House, který odjel na turné s Queen, aby dohlížel na jejich kostýmy, pak se stal Freddieho osobním asistentem a komorníkem a později hvězdu ošetřoval až do jejich posledních chvil? Dnes pomáhá provozovat Evropskou společnost komorní opery v Londýně. V této knize Freestone poskytuje své první, do hloubky zacházející interview o životě uvnitř Freddieho privátního světa.

Je nemožné vyjmenovat velké množství dalších lidí, kteří udržují Freddieho odkaz živoucí. Jeho domácí personál, nejbližší přátelé, jevištní technici a fyzioterapeuti, návrháři kostýmů, kostyméři a maskéři; producenti desek

a videí, organizátoři, zaměstnanci nahrávacích společností: jejich hlavy zůstávají plné vzpomínek na dobu, s jejímž odchodem se ne vždy dokážou smířit. A rockoví vrstevníci, z nichž mnozí se možná budí v noci ve svých postelích a říkají si: „Nebýt toho, že se Bůh nade mnou slitoval...“

Freddie si vybral své jméno přiléhavě, protože dokázal být tím nejrtuotivějším a nejnestálejším z lidí. Během svého pátrání jsem objevila, jak mnoho protikladů utvářelo jeho charakter a jak dobře je uměl skrývat před veřejností. Při veškeré úctě k němu nemám vůbec v úmyslu se omlouvat za to, že jeho portrét je podán bez příkras, protože věřím, že přesně to by si přál. Freddie nesnášel polovičatou práci. Zjištění, co se skrývá na odvrácené straně Měsíce, nezanechává jeho jasnou stranu méně fascinující. Naopak, kontrast pouze zvyšuje zářivost. Tohle byl ten dokonale pravdivý Freddie. Žádný jiný člověk, s nímž jsem se kdy v životě setkala, neoplýval tak pronikavými kontrasty. Dokázal být právě tak hrubý jako laskavý; právě tak sebevědomý jako nejistý; stejně tak nesnesitelný jako okouzlující; stejně tak sklíčený jako na vrcholu nadšení; tak zoufalý jako bláznivě veselý; tak skromný mimo scénu, jako byl arogantní nahoře na ní. Určitě je těžké zůstat skromný, když tisícové davy skandují vaše jméno. Miloval, jak to znělo, když vybíhal na scénu. Měli jste pocit, že právě tam se cítí skvěle, jako by toto bylo jeho nejnávštěnější prostředí, jeho přirozený prostor. Skoro to vypadalo, že se ten člověk stává Freddiem Mercurym až tváří v tvář svému publiku.

Jak v Budapešti poznamenal Peter Hillmore z Observeru, poté co jsme spolu byli na oslavě, kde nám Freddie ve svém hotelovém apartmá poskytl štědré pohoštění:

„Jak jsem tak seděl v prezidentském apartmá s výhledem na Dunaj a hovořil s ním, uvědomil jsem si, že si povídám s docela obyčejným chlápkiem. A byl moc fajn. Věnoval se mi tak, jak by se věnoval hostu na večírku v jeho domě. Byl značně ironický, jak umějí být gay muži v rozhovoru s heterosexuálními muži. Byl afektovaný, zatrpklý a hrozný parchant. Ale nepředváděl se tam v tom svém mrňavém tílku jako nějaký matador. Měl jsem možnost stát tváří v tvář paradoxu. Kdyby se před svým publikem choval tak obyčejně jako se mnou toho večera na balkoně, asi bych ho nesnášel. Kdyby býval ke mně tak arogantní, jako byl na jevišti, asi bych ho nenáviděl. Freddie byl neopakovatelný, protože dovedl odložit svou aureolu hvězdy tak, jako vy odložíte kabát. Dokázal být jen obyčejným člověkem.“

Tohoto Freddieho Mercuryho, obyčejného člověka za vnějším oslňujícím superhvězdy, jsem se v této knize vydala hledat.

Kapitola druhá

SPICE OF LIFE VŮNĚ ŽIVOTA

Znáte lepší místo ke zrození legendy než území, které má pověst legendy samo o sobě? Zanzibar, stejně jako Benátky, zůstává v povědomí světa jako velmi romantické místo. Už jen samo jméno vykouzlí strhující obrazy romantické i bouřlivé minulosti. Zinjibar nebo Zanguebar, Země černochů, zněl středověký název, označující celé východoafrické pobřeží. Nádherné příběhy, např. o Sindibádovi, Ali Babovi či směělých arabských princích, se vynořily právě z tohoto odkazu. Nejen pojmenování, ale všechna kouzla východní země zaslíbené zdědilo místo, které nyní nese tento název.

Sotva tečka v atlasu, přibližně šest stupňů jižně od rovníku, Zanzibar vlastně tvoří ne jeden, ale dva ostrovy. Jeden se jmenuje Unguja a ten vzdálenější Pemba, usazený v Indickém oceánu dále od východního pobřeží Afriky. V současnosti tvoří, spolu se sousední Tanganijkou, bývalou německou a později britskou kolonií, Spojenou republiku Tanzánie. Ke spojení došlo v 60. letech. Na tak nepatrné území zakusil Zanzibar důkladný příděl korupce, rozvratu i hrozných ztrát na životech. Dobýván po celá staletí každou možnou rasou neohrožených dobyvatelů, od Asyřanů, Sumerů, Egypťanů, Féničanů, Indů, Peršanů, ománských Arabů a Malajců až k Číňanům, Portugalcům, Holanďanům a Britům, jeho historie se dá číst jako kapitoly z *Pohádek tisíce a jedné noci*. Někteří přišli kvůli obchodu, jiní hledali bohatou kořist, další se vydali za exotickým novým životem. Všichni našli, co hledali, a mnozí dokonce i více. Někteří, zejména širázští Peršané – ze starověkého opevněného města Širáz, nyní na území jižního Íránu – omáňští Arabové a mnohem později Britové se tu usadili a začali vládnout. Je dokázáno, že svahilská civilizace v této části světa sahá stejně daleko do minulosti jako éra islámu. Poté, co byl v roce 1818 zjištěn výskyt hřebíčkovce, což vyvolalo růst prosperujícího obchodu s kořením – ostrované začali pěstovat i jiné druhy koření, např. vanilku a kardamom, pepř, zázvor a muškátový

oříšek – název Zanzibar se rozrostl o čtyři slůvka, která se stala jeho nedílnou součástí. The Spice Island Of Zanzibar vídal misionáře a cestovatele, jak procházejí jeho branami při pouti na černý kontinent. Harémy, palácové intriky a útěky zanzibarských knížat do Evropy, to vše zesilovalo romantické kouzlo.

Zanzibar získal pochybnou proslulost jako kvetoucí obchodní středisko nejen se slonovinou, ale i s otroky. Jeho pověst coby největšího otrokářského překladiště na východním pobřeží představuje něco, za co se moderní Zanzibařané pochopitelně stydí. Každým rokem, až do zrušení otroctví, prosazeného konečně roku 1897, nejméně 50 000 Afričanů přivlečených od dalekých jezer střední Afriky muselo projít tímto barbarským tržištěm v jedné z nejhorších kapitol nelidskosti, jakou kdy tzv. civilizovaný svět vůbec poznal. Existují zápisy o tom, že mladá dívka se dala koupit za „jeden prvotřídní sloní kel, novou košili nebo 13 anglických jehel na šití“. Otroci byli v zoufalých houfech hnáni jako stádo směrem k pobřeží, což popsal jeden ze společníků badatele Davida Livingstona: „Já sám jsem jich spatřil celá procesí – někdy o čtyřech až pěti stech – nedávno chycených, jak se dalo usoudit podle jejich rozedřených a krvácejících šjů, podle očí zalitých slzami, především mladých chlapců od 10 do 18 let, jak je ženou cestou tím nejnelidštějším způsobem.“⁴¹

Nyní se Zanzibar stává stále oblíbenějším cílem turistů konce 20. století; hanebné skutky nedávné minulosti jsou s úlevou zapomenuty, dnes u exotických břehů ostrova přistávají houfy moderních cestovatelů. Přicházejí si vychutnat jeho odlišnou kulturu a architekturu, odpočívat na více než dvou tuctech pláží s pískem jemným jako pudr, spocínout v jeho křišťálově čistých vodách. A také přicházejí proto, že se zde narodil Freddie Mercury, což je okolnost, kterou si ti, kdo organizují turistický ruch Zanzibaru, začali uvědomovat teprve nedávno. Nenajdete tu žádné pamětní desky, žádné památky, žádný náhrobek na jeho počest. Za to nemusíme Zanzibar odsuzovat, je třeba říci, že nic podobného není ani v Londýně. Ale občas o něm bývá zmínka v turistických průvodcích a v televizních programech o Zanzibaru. Freddie Mercury a zanzibarské ostrovy koření jsou spojeni navždy.

V tomto odlehлém koutku planety Pársova zbožná mladá manželka, původem v Indii narozená Peršanka, porodila ve čtvrtek 5. září 1946 své prvorozené dítě. Šťastná, že může oznámit svému rozradosněnému manželovi Bomimu Bulsarovi, že dítě je nejen živé a zdravé, ale dokonce je to chlapec – což podle jejich víry bylo požehnáním, protože to znamenalo pokračování rodinného jména – Jer Bulsarová se zotavila z vyčerpávajících porodních bolestí i z namáhavého porodu ve spartánském, leč laskavém prostředí zanzibarské ústřední nemocnice. Již tam začala přemýšlet, jaké jméno by měli

svému dítěti dát. Jelikož byli Pársové, stoupenci monoteistického zoroastrijského náboženství, jehož kořeny sahají zpátky na začátek 6. století př. Kr., měl manželský pár omezenou volbu. Dohodli se na jménu Farrokh. Jméno bylo zaregistrováno, jak se sluší a patří, otcem dítěte dle zákonných předpisů na státní matrice.

To, že se narodil jako Farrokh Bulsara a na Zanzibaru, bylo pro Freddieho zcela zjevně zdrojem mnoha stísnujících pocitů trapnosti, které ho neopouštěly po převážnou dobu jeho dospělosti. Z nepochopitelných důvodů to byla zavřená kniha, něco, o čem prozradil jen málo. Při interview, která stejně poskytoval jen sporadicky, nechtěl o tomto tématu nikdy hovořit. Novináři, kteří s ním úzce spolupracovali v dobách začínající slávy Queen, potvrzují, že Freddie odmítal vyprávět o svém dětství a už vůbec nebyl ochoten mluvit o místě či okolnostech svého narození.

„To je pravda,“ souhlasí Tony Brainsby, nezávislý publicista, který měl na starosti styk s veřejností během raného období Queen.

„Kolem svého původu zachovával neustálé tajnosti. Dokonce mi nikdy neřekl ani své pravé jméno. Určitě by mě ani nenapadlo, že začínal jako nějaký Farook, Farrokh, nebo jak – to bylo něco, k čemu se nikdy nehlásil. A co víc, celé roky jsem byl přesvědčen, že jeho pravé příjmení bylo ‚Bulsova‘ – a přitom jsem byl jejich zástupce pro tisk. Divné bylo, že měl celkem tmavou pleť, něco mezi Orientálcem a Asiátem, takže se nedal zakrýt fakt, že přišel odněkud z nezvyklých míst, nebo měl přinejmenším exotické rodiče. Dneska si myslím, že to chtěl zapírat, i když ne ve zlém úmyslu, nebo že by snad byl rasista, to v žádném případě. Už proto, když uvážíte, jak miloval Jimiho Hendrixe, který byl po celou dobu jeho absolutním rockovým idolem. Nikdy jsem tomu nepřišel na kloub a myslím, že to nedokážu ani nyní.“⁴²

Proč Freddie zastával tento postoj, zůstává záhadou. Můžeme o tom jen spekulovat, jelikož Freddie nezanechal žádný klíč k rozluštění tajemství. Možná se domníval, že fanoušci sedmdesátých let by nebyli ochotni přijmout rockového zpěváka indického a východoafrického původu. V současnosti by to samozřejmě nehrálo žádnou roli – čím záhadnější minulost, tím lépe. Je více o čem psát. Ale tehdy, podle Freddieho mínění, tyto okolnosti jednoduše nezapadaly do obrazu, který se pokoušel stvořit. Rockový zpěvák, podle závazných měřítek, byl nejlépe rodilý Američan, protože Spojené státy byly kolébkou rock'n'rollu. V horším případě by měl být narozený v Londýně, nebo, díky Beatles o něco později, v Liverpoolu. Bílý Anglosas byl nejžádanější, ale černý Američan také nebyl k zahoezení: mohli jste alespoň argumentovat, že vaše krev koluje modře ve stylu rhythm and blues. Tehdy

bylo dost obvyklé, že osobnosti rocku a popu zamlžovaly podrobnosti ze své minulosti, aby vytvořily iluzi úžasného osobního kouzla, které bylo veřejnosti předkládáno špičkovými publicisty pobírajícími obrovské honoráře.

Pokud jsem chtěla odhalit pravdu, nezbývala mi jiná možnost než vypravit se na Zanzibar a prozkoumat Freddieho minulost osobně. A tak jsem 19. ledna 1996 vyrazila na nezapomenutelnou cestu, která začala letem do Dar es Salaamu v Tanzánii přes keňské Nairobi. Přesun na Zanzibar se dá provést buď malým letadlem, mořskou raketou, nebo lodí. Vybrala jsem si cestu lodí, která trvá hodinu a 45 minut, a pak pokračovala asi pět kilometrů dál po hlavní cestě vedoucí k letišti do Mbweni Ruins, kde, jak mi doporučili, jsem mohla sehnat slušný a bezpečný hotel. Ačkoli je Zanzibar úředně částí Sjednocené republiky Tanzánie, žárlivě si střeží svou autonomii a dává si záležet, aby zahraniční návštěvníci, ať už přijíždějící či odjíždějící, prošli jejich vlastními imigračními, zdravotními i celními procedurami. V přístavišti Dar es Salaamu často vypukne pěkná mela, když si někteří z návštěvníků usmyslí zaplatit si vstup na loď tak, že podstrčí do úřednické dlaně americké dolary.

Když se přibližujete do rušné zátoky města Zanzibar po moři, můžete mít pocit, že se plavíte zpět do čarovné minulosti ostrova. Mezi rybářskými lodkami a arabskými plachtenicemi ve stylu osmnáctého století je snadné si představit celkový ráz místa v dobách jeho největšího rozkvětu. Pro někoho, kdo se narodil v prostředí nudných stojatých vod, se musí Freddieho zapírání Zanzibaru coby rodiště zdát ještě nepochopitelnější. Mít možnost přivádět v úžas své hosty na večírku příběhy z exotického dětství ve vzdálené končině – zvláště když přivádění lidí v úžas byla jednou z věcí, které dělal nejlépe – proč neskočil po takové příležitosti? Pro jeho rozhodnutí sprovodit ze světa tuto část své minulosti musel existovat nějaký pádný důvod. Nebo šlo jen o podvědomý projev? Ať už byl důvod jakýkoli, Zanzibar představoval to nejlepší místo, kde začít s hledáním.

Na nábreží stojí impozantní sultánské paláce, středověká arabská pevnost se zvolna rezavějícími děly, koloniální budovy a spousta výstavných sídel velkoobchodníků. Tyto domy, některé honosné, jiné skromnější, ale všechny s bohatě vyřezávanými dřevěnými dveřmi symbolizujícími bohatství těch, kteří kdysi přebývali uvnitř, jsou pro architekturu Zanzibaru všeobecně typické. Jedno z nejhonosnějších sídel se pyšní ne zrovna nejskromnějším přídomkem „Mabo Msiige“ („Nenapodobujte“), jehož stavitel, podle vyprávění průvodce, spotřeboval koše a koše vajec, aby zpevnil jeho základy. Za nádhernými domy se rozkládají labyrinty bazarů a úzkých prašných uliček. Tam naše pátrání po Freddiem začíná.

• • •

Fakt, že Zanzibar je rodištěm Freddieho Mercuryho, zanechává většinu místních obyvatel naprosto chladnou. Někteří nepochopitelně prohlašují, že je to uráží. Někteří dávají najevo mírný údiv a nabízejí pomoc při hledání kontaktů a lokalit. Hlavním zdrojem zůstává ústní podání, oficiální místa jsou spíše neochotná. Zanzibarský archiv na hlavní ulici vypadal slibně a pan Hamari Omar, jeho ředitel, byl stejným dílem laskavý i nápomocný. Ale v archivech nebylo nic, co by stálo za řeč a co by vypovídalo přímo o Freddiem Mercuryem. Omar mi poradil WAKF (notářství) ve městě, jež uchovává všechny záznamy o narození, sňatku či úmrtí. Tam by bylo možné získat kopii Freddieho rodného listu.

Úřad WAKF se nyní přestěhoval ze svého původního sídla, ohavné zchátralé budovy, která teď slouží jako úřad práce. Prý je na Zanzibaru běžné, aby si vládní úřady pravidelně vyměňovaly budovy. Návštěvníka obvykle pošlou k různým dalším, které se ukáží být zrovna tak nesprávné. Ten správný, v mém případě, byl velký objekt s opadávající omítkou, uvnitř omšelý a zaprášený a přeplněný občany čekajícími na zaregistrování jejich důležitých narození, zasnoubení, sňatku a úmrtí. Potkávala jsem spousty chudě oblečených matek s novorozenci v náručí a úředníků se vzezřením nadutých písařů, kteří se promenovali kolem, důležitě organizovali lidi ve frontách ve snaze vnést nějaký pořádek do nepředstavitelného zmatku a pomalu zanášeli zápisy do obrovitých knih důkladnými pery. Uvelebení za staříčkými přepážkami, oddělení od prostoru pro veřejnost silnými železnými mřížemi, snažili se pomáhat lidem při vyplňování formulářů nebo vyhledat listiny příslušející jejich drahým zesnulým. Vypadali unaveně a rezignovaně. Celek mohl představovat scénu z nějakého velkofilmu na biblické téma.

Přišli, vyslechli, odešli. Mohla jsem jen trpělivě čekat a vysvětlit s pomocí mého průvodce, co potřebuji. Konečně přišlo pozvání do kanceláře vedoucího matričního oddělení.

Jeho tvář nevyjadřovala vůbec nic, když mi podával kousek papíru a tužku a tiše se ptal na podrobnosti.

Farook nebo Farrokh Bulsara

5. září 1946 nebo 5/9/46

Rodiče Bomi a Jer Bulsarovi

Narozen v ústřední nemocnici, Zanzibar.

Z pochopitelných důvodů jsem si dávala pozor, abych před nikým nezmiňovala jméno Freddie Mercury. Řekli mi, abych se vrátila za dvě hodiny vyzvednout si kopii, za kterou se musí platit. V té době jsem navštívila palácové muzeum s úmyslem najít jeho kurátora a významnou kapacitu na vše,

co souvisí se Zanzibarem, profesora Abdula Sheriffa, což se ale ukázalo jako zbytečná námaha. Můj dotaz, zda se vůbec dá v muzeu najít něco o Freddie Mercuryem, se setkal s nechápavým „Freddie kdo?“, doplněným přihlouplým zahihňáním a kroucením hlavou. Když jsem se vracela zpátky na notářství, neměla jsem ani tušení, co tam na mne čeká.

„Takže vy jste tady kvůli Freddieho rodnému listu,“ řekl šéf matriky, když přistavil židle a nabídl pití. Navzdory tomu, že jsem si dávala pozor, abych neodkryla Freddieho identitu a uvedla pouze jeho původní jméno, tento gentleman věděl přesně, o kom hovořím.

„Jenže já ho nemám,“ řekl.

„Ale *byl* tady. Vzpomínám si, že naposledy byl spatřen asi před třemi či čtyřmi roky. Jakási žena z Argentiny ho sem přišla hledat. Uvedla, že dává dohromady materiál pro knihu o Freddie. Zhotovili jí kopii a ona odjela. Od té doby originál už nikdo neviděl – ačkoli se po něm shánělo dost lidí. Podle mého odhadu šlo o fanoušky, kteří sem přijížděli s cílem dovědět se o něm něco více. A tak jsme zjistili, že zmizel. Když jsme na to konečně přišli, bylo už příliš pozdě cokoli podnikat. Hlavní problém spočívá v tom, že v letech 1946 a 1947 se nedělaly žádné spolehlivé záznamy. Pouze archy papíru, které jsou nyní bez ladu a skladu všude kolem. Pojd'te, ukážu vám to.“

Když jsme se vrátili do hlavní kanceláře, vklouzl za přepážku, prohrabal se v nějakých policích a v nějakých kartotékách a vrátil se s hrstkou volně ložených rodných listů, které pohodil na recepční pult. Dobrých půl tuctu z nich sklouzlo na podlahu.

„Vidíte? Takhle vypadal i doklad Freddieho. Ale jak jsem vám už vysvětlil, doklady nikdo neudržoval v řádném stavu a pochopitelně se snadno ztrácely. Existuje tu ještě jeden člověk, lékař, dr. Mehta, který se příští týden vrátí z Ománu. Víím, že měl kopii Freddieho dokladu, a možná že by souhlasil, aby se pro vás zhotovila kopie podle té jeho. Budete si s ním muset o tom promluvit.“

Ale ukázalo se, že dr. Mehta je naprosto nepolapitelný. Dostali jsme se na mrtvý bod.

Byla to skutečná záhada. Všeobecně se vědělo, že rockový zpěvák, dříve známý jako Farook či Farokh Bulsara, existoval a že se narodil na Zanzibaru, ale neexistoval žádný úřední zápis, který by to dokazoval. Lidé z místního úřadu viděli doklad, který potvrzoval jeho narození, ale ten se ztratil – a možná navždy. Na matričním úřadu panoval evidentní nepořádek, ale bylo

těžké uvěřit, že takovýto doklad mohl nepozorovaně zapadnout za nějaký nepoužívaný stůl nebo byl vyhozen s každodenním smetím. Bylo by možné, jak se někteří domnívají, že originál Freddieho rodného listu prodal nějaký anonymní darebák mající své přítelíčky na matričním úřadu, nebo nějaký zloděj zvenku přemluvil, podplatil či zastrašil neznámou osobu, aby doklad vyměnila za pěknou hromadu peněz? A i kdyby, kde byl teď? Toto nemohl být konec příběhu o Freddieho rodném listu. Muselo tu být ještě něco. A taky že bylo. Ale pravdu jsem se dověděla teprve asi před rokem.

Zbyla tu ještě poslední jiskřička naděje, kam se obrátit pro informace. Vědělo se, že někteří z Freddieho rodiny a přátel stále ještě žijí na ostrově, ve městě Zanzibar, ve čtvrti Shangani. Opustila jsem matriku a zamířila přímo do úzké jednosměrné ulice, vedoucí k velké výstavné bílé budově se spoustou malých oken s okenicemi, nyní zavřenými. Dům spolu s právě rozestavěným hotelem Serena Inn dominoval celé ulici. Kolem přední stěny se táhla dřevěná lavička. Seděl tam párek Arabů zírajících do prázdna a ležel na ní jeden spící Afričan. Naproti lavičce stálo staré motorové kolo, na jehož nosiči byl připevněn velký ranec hadrů. Vedle obrovských dřevěných dvoukřídlových dveří byl zvonek, příliš vysoko, než aby se na něj dalo dosáhnout, a zazvonit na něj vyžadovalo něčí pomoc. Žádná odezva. Nakonec nějaký Afričan, který opodál postával, přistoupil, mohutně zabušil do dveří svou pěstí a pak ustoupil na cestu z ušlapaného bláta a zahleděl se upřeně na nejvyšší řadu oken.

O pár minut později se vyklonila ženská hlava, přikývla a zase se stáhla zpět. Dobrých pět nebo šest minut nato táž mladá žena, mohlo jí být dost přes dvacet, možná přes třicet let, otevřela křídlo předních dveří.

Ta dívka byla neuvěřitelně krásná. Měla klasické, jemně modelované rysy Peršanů, zdrženlivé vystupování a nesla se vzosně jako balerína. Spleť jako uhel černých vlasů zčesaných z čela jí spadala na ramena. Měla velké, okrouhlé oči s řasami jako srneček Bambi, široký zářivý úsměv, který odhaloval drobné bílé zuby, pěkně modelovaný nos, jemná zápěstí a ruce. Vypadala jako obrázek z kresleného filmu. Její oděv byl jednoduchý, přesto elegantní. Měla na sobě smaragdově zelené šaty se vzorem bílých a černých kostek. Byla naboso a neměla na sobě žádné šperky.

Představila jsem se a objasnila důvod své návštěvy: v tomto domě prý žijí příbuzní Freddieho. S úsměvem se mi představila jako Diana Darunkhanawalová.

„Moje matka a Freddie Mercury byli vlastně sestřenice a bratranec,“ s úsměvem pronesla bezvadnou angličtinou, až na to, že vyslovovala jeho přijaté příjmení, jako kdyby hovořila o slavné řecké herečce Melině Mercouri, s důrazem na druhé slabice: Mercouri. „Jejich otcové byli bratři.“

Zeptala jsem se, zdali bych se mohla setkat s její matkou, která pracovala pro generálního prokurátora ostrova. Diana mi vysvětlila, že matka na několik měsíců odjela do USA, do Buffala, za svou sestrou. Existuje nějaké telefonní číslo, na které bych jí mohla zavolat? Diana prohlásila, že se musí jít zeptat otce. Zavřela za sebou dveře a na čtvrt hodiny zmizela. Když se vrátila, s lítostí mi sdělila, že takové číslo nemají; matka jim volává z Ameriky, oni jí nevolají. Bylo by možné napsat její matce, a pokud ano, poslali by dopis za ní? Diana souhlasila a napsala jméno své matky Perviz Darunkhanawalaové a jejich zanzibarský P.O. Box do mého zápisníku.

A co věděla sama Diana o Freddie? Usmála se nad mou otázkou. „No vlastně,“ usmívala se, „já se o Freddieho Mercuryho nezajímám ani za mák.“

„Ale byli jste příbuzní,“ řekla jsem.

„Ano, ale neměli jsme vůbec nic společného.“

„Skutečně vůbec nic?“

„No... snad dětství. Stejně jako Freddie Mercury i já a moje sestra jsme odjely do Indie kvůli školám a bydlely u tety a strýce v Bangalore. Můj strýc byl v armádě a procestovali jsme celou Indii.“

„Byla tedy rodina bohatá?“

„Snad by se to dalo říci tak, že se nám vedlo lépe než většině.“

Proč, naléhala jsem, se „vůbec nezajímá“ o Freddieho?

„Odešel ze Zanzibaru, když jsem byla ještě maličká, když to chcete vědět. vzdal se svého rodinného jména. Nežil jako my – neměl s námi vůbec nic společného. Nikdy se sem nevrátil; žil úplně jiný život. Byl to cizinec.“

Všude jsem slyšela stále ty samé řeči. Každý vypadal, že Freddieho zná, ale nikoho nezajímal. Jednoho dne se přičítal průvodce a drmolil, že zná přesně ten dům, ve kterém Freddie žil. Spěchali jsme společně klikatými uličkami podél neskutečně zchátralých krámků směrem k poště na druhém konci města, kde nám vysvětlili, jak najít malý obchůdek starého optika Bubby. „Zastavte se tam,“ řekl průvodce vzrušeně. „Ten starouš ví, který dům to je!“

Když jsem vešla dovnitř, starý pán prohlásil, anglicky, že anglicky vůbec neumí. A navíc neměl ani zdání, o který dům by mohlo jít. Ani na poště nikdo nedokázal určit starý dům Bulsarových – vždyť to bylo už před více než třiceti lety. Také v obchodě se suvenýry nikdo nic nevěděl. Někdo další tvrdil, že znával dům, který hledáme, býval někde támhle, ale pak ho zbourali – což se nakonec ukázalo jako pravda a já se mohla vrátit a vyfotografovat budovu, která nyní stojí na tom samém místě jako Freddieho bývalý domov. Další indický majitel obchodu, obdařený suchým humorem, řekl:

• • •

„Ne, nevím. A zrovna tak ostatní. Každý, kdo vám kdy řekl, že něco ví, tak pouze hádá. Zvláště tihle průvodci, co vás doprovázejí po ostrově a ukazují památky. Ve skutečnosti nevědí vůbec nic, jen chtějí peníze. Na ostrově nezbyl nikdo, kdo by něco věděl – spousta lidí odjela náhle a ve stejnou dobu. Ale jestli něco opravdu zjistíte, mohla byste se prosím vrátit a říci mi to? Protože už mám až po krk lidí, co se mě pořád vyptávají. Vážně, pořád chtějí ode mě něco vědět. Přinejmenším každých pár dní. Vždycky to jsou turisté. Národnost? Američani, samozřejmě. Jihoameričané. Angličané. Němci. Japonci. Zdejšími lidem nejde do hlavy, proč je kolem toho tolika povyku. Co to vlastně bylo za člověka?“

Budíž mu jeho nechápavý údiv odpuštěn. Stojíme tady, v rodišti nejslavnějšího syna Zanzibaru – nebo snad víte o nějakém jiném? – a Zanzibar mu nedokázal věnovat ani měďák. Pro okolní svět milující Queen to mohlo být posvátné poutní místo. Ale Freddie Mercury by nikdy, ani za celý svůj život, nezískal status hvězdy v zemi svého narození, dokonce ani ve městě, kde žila jeho rodina. Nedošlo k tomu ani posmrtně. Žádné čestné občanství. Žádný přístup do úředních archivů. Žádná pamětní deska v místním muzeu. Žádný rodný dům změněný v památník. Žádní rodinní příslušníci, kteří by se jím pyšlili. Žádné voskové figurky, žádné obrázky, žádné masově vyráběné popelníky nebo misky pro pejsky, dokonce žádné pohlednice s jeho podobou, třebaže zde byly pohlednice se vším možným. Žádný zájezd typu „Opuštěný ostrov Freddieho Mercuryho“. Dokonce ani, bůh odpusť těm, kdo jsou odpovědní za jeho ztrátu nebo zcizení, obyčejný rodný list na matrice. Pokud byste se podívali na naprostý protipól, Graceland Elvise Presleyho v Memphisu v Tennessee, má Zanzibar opravdu co dohánět. Obchodně předvídavý podnikatel a fanda Queen by vydělal jmění, už jen vzhledem ke shora uvedenému.

Krátce před Vánocemi 1996 záhada Freddieho zmizelého rodného listu opět upoutala mou pozornost. Marcela Delorenziiová, argentinská rozhlasová hlasatelka a novinářka, mě kontaktovala z Buenos Aires a sdělila mi, že pro mě něco má a že to dopraví do Londýna osobně. Byla to kvalitní kopie Freddieho originálního rodného listu. Marcela byla tou ženou, jež se vydala na Zanzibar za získáním kopie. Tvrdí, že tehdy originál ještě ležel na svém místě na matričním úřadu. Viděla ho na vlastní oči. Její kopie se dělala podle originálu. Protože se nic nového nedalo zjistit, náš závěr zněl, že dokument byl ukraden nebo snad s vysokým ziskem prodán a dnes bezúčelně spočívá v nějaké soukromé sbírce bůhvídkde na světě.

Kalné vody se nakonec začaly pročisťovat. Skutečný důvod pro Freddieho počáteční „zapomnětlivost“ a následnou lhostejnost k jeho kořenům začínal vyplouvat na povrch: Freddie Mercury se nezajímal o Zanzibar, protože Zanzibar se nezajímal o něj.

Kapitola třetí

*FROM ZANZIBAR TO PANCHGANI,
FROM PANCHGANI TO LONDON*

ZE ZANZIBARU DO PANCHGANI, Z PANCHGANI DO LONDÝNA

Jestliže se Freddie mohl později domnívat, že Zanzibar na něj zapomenul, faktem zůstává, že do 18 let života byl ostrov jeho domovem. Co se přihodilo ve Freddieho dětství a co nakonec přimělo jeho rodinu opustit toto místo jednou provždy, hrálo v jeho vývoji podstatnou roli.

Poté, co se Zanzibar stal roku 1890 britskou državou, všechna úřední moc byla svěřena britskému diplomatickému zástupci, který působil jako guvernéř impéria. Takto začal koloniální rozkvět, který trval více než 70 let a který nakonec poskytl lidem, jako byl Bomi Bulsara a jeho rodina, během čtyřicátých a padesátých let všchnu vnější okázalost privilegovaného životního stylu „expatriovaných“.

Kdo by mohl lépe vyprávět o tomto životě než člen Freddieho rodiny, který vše prožíval s nimi? Naštěstí se mi naskytla příležitost pohovořit si s Freddieho sestřenicí Perviz Darunkhanawalaovou, rozenou Bulsarovou, která byla neteří Freddieho otce Bomiho Bulsary a matkou Diany Darunkhanawalaové. Když jsme spolu hovořily v jejím domově na Zanzibaru, usedla ve svém skromném obývacím pokoji strnule na krajíček židle a pak se ponořila do hlubin svých vzpomínek na prostředí, v němž žili Bulsarovi v prvních létech na ostrově.

„Můj otec Sorabji a Freddieho otec Bomi byli dva z osmi bratří. Já se narodila tady na Zanzibaru, ale můj otec pocházel z Indie, z Bulsaru, malého města severně od Bombaje, ve státu Gudžarat, kde vyrůstali. Takhle přišli ke jménu Bulsara. Všichni bratři jeden po druhém přicházeli z Indie sem, aby tu hledali práci. Můj otec ji sehnal u společnosti

Televize a rádio, zatímco jeho bratr Bomi získal místo u Nejvyššího soudu, kde pracoval poměrně dlouhou dobu.

Když Freddieho otec Bomi přišel poprvé na Zanzibar, nebyl ještě ženatý. Až později se vrátil do Indie a oženil se v Bombaji s Freddieho matkou. Potom ji přivedl sem.

Pamatuji se velmi přesně na dobu, kdy se Freddie narodil. Byl tak malinký, jako drobeček. Už jako miminko ho jeho rodiče brávali k nám domů. Často ho nechávali u mé matky a odcházeli pryč. Když byl o něco větší, vždycky si hrával u nás v domě. Byl to takový malý neposed. Byla jsem mnohem starší než on a ráda jsem se o něj starala. Byl to takový sladký chlapeček, moc roztomilé dítě. Měla jsem ho hrozně ráda. Pokaždé, když přišel, chtěla jsem, aby zůstal co nejdéle, ale jeho rodiče ho vždycky vyzvedli a vzali si ho večer domů.“

Podle Perviz Bulsarovi vedli celkem intelektuální společenský život, to vše v rámci jejich náboženství a kultury Pársů. S platem, jenž mu dovoľoval být něčím víc než skromným státním úředníkem později v Británii, byl Bomi schopen zajistit velmi blahobytnou domácnost i domácí služebnictvo včetně Freddieho ayah (chůvy) Sabine. Jeho rodina žila v dostatku. Život byl snadný a klima příjemné. Když bylo chlapci, stále známému coby Farrokh, 6 let, jeho matka konečně přivedla na svět sestřičku, aby si měl s kým hrát. Kashmira, pěkné zdravé miminko, které mělo vyrůst v drobné, ale krásné dítě s velkýma kulatýma očima a lesklými černými vlasy, se narodila roku 1952.

Jako pokladník u Nejvyššího soudu, zastupujícího britskou vládu, pilně pracující otec Bomi byl jmenován do úřadu mimo své bydliště, na místo jménem Beit-el Ajaib, Dům divů, které dal koncem 19. století postavit sultán Sayyid Barghash pro slavnostní příležitosti. Až do dnešních dní je to nejvyšší budova východní Afriky a pyšní se nádhernými botanickými zahradami. Stavba přežila bombardování britským letectvem během krátkého povstání a prošla rozsáhlou přestavbou, aby se stala hlavním muzeem Zanzibaru.

Bomiho zaměstnání vyžadovalo, aby často cestoval nejen po celé kolonii, ale i do Indie. Jeho dlouhá období nepřítomnosti mohla mít určitý vliv na rozhodnutí poslat svého syna pryč do školy. Rovněž se nabízela otázka, do jaké míry může Zanzibar poskytnout vzdělání pro nadané dítě. Ačkoli jeho pářští rodiče nadále praktikovali zoroastrijskou víru, Farrokh od svých pěti let navštěvoval zanzibarskou misijní školu a jeho učitelkami byly anglické jeptišky. Ve svém raném období byl tudíž převážně pod ženským vlivem. Rychle získal základní „tři R“: reading, writing, arithmetic*, byl považován za nadprůměrně bystré dítě a brzy se projevil také jeho nevšední vlohy pro

* (čtení, psaní, počty)

malbu, kresbu a modelování. Vyrůstal v chlapce s roztomile vybraným chováním, vážného a korektního, se šibalstvím v očích a uličnickými sklony, které sem tam nedokázal potlačit.

Nejživěji si ale Perviz pamatuje svého bratrance jako velmi plachého a uzavřeného chlapce. „Ano, byl velmi nesmělý. Moc toho nenamluvil, ani když k nám přišel s rodiči na návštěvu. Měl už takovou povahu. Jak dospíval, nevidali jsme se už tak často, protože chodil ven hrát si s ostatními chlapci.“

V padesátých letech byly vzdělávací možnosti Zanzibaru omezené. Mezi rodinami ve váženém postavení bylo zvykem odesílat své potomky, kteří dosáhli deseti let, do internátních škol, z nichž ty nejlepší byly založeny na systému anglických soukromých škol a mohli jste je najít za širými prostorami oceánu v koloniální Indii. Bylo přirozené, že Bomi a Jer Bulsarovi, oba Pársové narození v Indii, přemýšleli o Bombaji, když uvažovali o dalším vzdělání jejich syna. Bombaj se stala už dávno novým domovem i pro perské Pársové, národ ve vyhnanství.

„Když naši předkové během islámské invaze v 8. stol. po Kr. prchali z Persie, dorazili roku 745 po Kr. do Sanjanu v Gudžaratu v západní Indii, severně od Bombaje,⁴¹

vysvětluje Fiz Shapur, přímý potomek perského krále Šápura, který panoval kolem roku 500 po Kr. a jehož pozůstatky jsou umístěny v Britském muzeu. V Londýně usazený dirigent a skladatel Shapur je po otci persko-párského původu a je nesmírně pyšný na své kořeny.

„Tehdy král Gudžaratu vyhlásil, že Pársové mohou zůstat pouze pod podmínkou, že přijmou zvyky a životní styl Hindů a budou hovořit jazykem gudžarati; všichni s výjimkou kasty kněží, kteří si mohou ponechat jazyk perských Pársů, pocházející ze staré arabštiny, pro modlitby. Nikdy nepozvednou zbraně a nebudou nosit vlastní tradiční oblečení, kromě satebních a liturgických obřadů. Rovněž nařídil, že nesmějí být uzavírány sňatky s jinými náboženskými skupinami ani činěny pokusy obracet jiné osoby na párský zoroastrismus. Za těchto podmínek bylo Pársům dovoleno praktikovat jejich náboženství a žít harmonicky ve vlastní komunitě vedle Hindů a vyznavačů jiných náboženství. Proto zůstali Pársové čistou rasou. Rovněž byly povoleny Věže mlčení. Přišli jsme do Bombaje jako bankéři, loďaři, obchodníci. Snad pro náš dobrý nos na finanční záležitosti se nám začalo říkat ‚Židé Indie‘. Během staletí komunita rostla a posouvala se více na jih, až do sedmdesátých let 16. století, kdy v Bombaji a jejím okolí žila nejpočetnější komunita Pársů na světě. V kosmopolitním městě

imigrantů, hodně připomínajícím třeba New York, byli Pársové nejznámější přistěhovaleckou skupinou. Ovlivnění později indickým koloniálním stylem, Pársové se stále více poangličtvovali – osvojili si britské obyčeje, oblečení a životní styl. Učili se Shakespeara, zvykli si nosit cylindry a hráli kriket i golf. Mezi úplně prvními indickými absolventy Oxfordu a Cambridge byli Pársové. Právě Párs jménem Tata založil aerolinku, která se roku 1946 stala národní společností Air India. Současní významní Pársové jsou často lékaři, právníci a spisovatelé. Nani Palkhivala, Párs a jeden z významných indických právníků, působil jako velvyslanec v USA v letech 1977–79. Zajisté se zdálo naprosto přirozené, že vzdáleněji usazení Pársové by měli posílat své děti do Indie, aby byly vzdělávány podle velkolepé tradice britských soukromých škol. Nic lepšího jste jim nemohli poskytnout.“

Komunita Pársů v Bombaji dodnes zůstává neuvěřitelně úzce provázána a Indie je jejich duchovním domovem. Jejich písemnosti se vedou v perštině, hovoří jazykem gudžarati a pokračují v tradici dávat své mrtvé do Věže mlčení. Kdysi se Pársové jen vzácně ženili s lidmi jiných ras a vyznání, protože děti by nebyly čisté Pársové. V tak malém, výlučném a vytríděném společenství byl jediným řešením sňatek s příslušníkem komunity. Ale v současnosti, třebaže Pársové i nadále zachovávají patriarchální rodinu a společnost, se jejich komunita zmenšila natolik, že nemají jinou možnost než se ženit mimo vlastní náboženské vyznání. Dnes žije na světě přibližně 90 000 Pársů. Třebaže jejich největší počet stále sídlí v Bombaji, najdete je rovněž v Anglii, Kanadě a v Austrálii mezi Sydney a Melbourne. Psalo se o nich, že zatímco jejich mysl bývá vysoce inteligentní a mimořádně úspěšná, „mají v sobě i určitou dávku jisté výstřednosti“. Mohlo by to nějak vysvětlovat Freddieho excentrické sklony?

V listopadu 1996, když byla v londýnské Albert Hall otevřena výstava fotografií Freddieho Mercuryho, která měla připomenout páté výročí jeho úmrtí, byl Freddie prezentován tiskem jako „the Great Pretender“* za to, že „před fanoušky skrýval svůj indický původ“. Podle široce vedené kampaně v tisku přicházejícím s titulky jako „Bombajská rapsodie“ a „Hvězda Indie“ byl prý Freddie vlastně britskou „první asiatskou pop star“ a jeho perský původ byl zpochybňován. Ale podle mluvčího komunity perských Pársů v Londýně:

„To, že naši lidé nežili od 9. století v Persii, neznamená, že už nejsme Peršané. Když jste Žid a vaše rodina nežije v Palestině během posledních dvou tisíc let, budete proto méně Židem? Mezi rasou a národ-

* velký mystifikátor

ností, mezi původem a občanstvím je veliký rozdíl. Perští Pársové možná nemají místo, které by nazvali domovem (země, která bývala jejich vlastí, náleží současnému Íránu), ale ve svých srdcích zůstávají opravdovými Pársy.“

Dalším důležitým hlediskem jsou fyzické rysy. Porovnejte snímek Inda narozeného v Bombaji se snímkem Peršana a rozdíly budou očividné. Klasičtější perský vzhled se zřetelně liší od toho, který je obecně pokládán za „indický“. Freddieho podoba mluví jasně.

Narození v koloniální Indii v období před dosažením nezávislosti, Freddieho rodiče byli britští poddaní a jejich národnost britsko-indická. Tak zní řeč dokumentů – toto uvedli, když nechávali zapsat narození syna. Ale stojí za povšimnutí, že jako svoji příslušnost udali pářskou. Freddie sám se narodil na Zanzibaru, části Britské východní Afriky, a tudíž byl podle narození Zanzibařan. To mohlo vést k dohadům, že vlastně byl více Afričan než Asiat. „Britská první asijská pop star“ bylo jen víceméně romantické označení a jenom novější háček, na nějž lze zavěsit staré fotografie Freddieho Mercuryho. Proč jeho nejbližší rodina neprotestovala proti takovému zkreslování své minulosti, takovému zřejmému zlehčování jejich posvátného náboženského odkazu? Jejich chování působí často matoucím dojmem.

V souvislosti s Freddieho odjezdem do Bombaje kvůli dalšímu vzdělávání jeho sestřenka Perviz poznamenává:

„Rodiče Freddieho poslali pryč do školy v Indii. Byla jsem velmi smutná, když odjel. Ale úroveň vzdělání pro chlapce tady v té době nebyla tak dobrá. Ve stejném období byli jeho rodiče přeloženi kvůli práci na ostrov Pemba, kde určitě neexistovalo školství na dobré úrovni. A tak ho poslali k Bomiho sestře, také jménem Jer, což byla naše teta v Bombaji, kde mohl studovat na pořádné škole.“

A tak v roce 1955, ani ne v devíti letech, byl Farrokh Bulsara zapsán do anglické školy St Peter's Church v horské misijní stanici Panchgani („Pět kopců“). Jednalo se o ekumenickou školu, jež byla velmi tolerantní k mnoha odlišným náboženstvím včetně katolického a zoroastrijského. Předtím Freddie prošel obřadem zasvěcení do starobylé víry Pársů, když ve svých osmi letech podstoupil obřad naojote (běžně přepisováno jako „navjote“). Tento obřad, podobně jako křesťanské birmování, se vztahuje na chlapce i dívky, ale připomíná spíše židovský bar micva. Procedura zahrnuje očištnou lázeň, jež symbolizuje očistění mysli a ducha, oděni symbolické bílé košile, přepásané vlněnou šňůrkou, a propěvování starobylých modliteb

před věčným posvátným ohněm. Tyto ohně patří k základním symbolům zoroastrijské víry a v některých chrámech prý hoří už po tisíce let. Zendavesta čili posvátné písmo víry neobsahuje žádné příkazy v obecně platném smyslu, prostě jen „Tři dobré věci“, které vyjadřují kód, podle něhož Pársové žijí: „Humata, Hukhta, Huvareshta“. Dobré myšlenky, Dobrá slova, Dobré skutky.

Když sem Freddie uprostřed 50. let přijel, byla Bombaj nejrušnější, nejprůmyslovnější a nejrozvinutější indické velkoměsto. Jelikož většina návštěvníků připlouvala do Indie lodí, Bombaj byla také nejdůležitější přístav a skutečná vstupní brána do Indie. Freddieho sestřenka Perviz vzpomíná:

„Musel se svým otcem cestovat lodí, než mohl pokračovat vlakem do Panchgani. Velmi dlouhá úmorná cesta. Tehdy jsme totiž všichni cestovali do Indie lodí, a ne letadlem. Ze Zanzibaru pluly do Bombaje pravidelné lodní linky a cestovali jsme tak často, protože jsme tam měli příbuzné. Jak bylo dohodnuto, během školních prázdnin Freddie jezdil k mé tetě Jer, Bomiho sestře. Byla to moc hodná a laskavá paní, protože se často starala o malé děti dalšího bratra, žijícího v Indii.“

Třebaže letecká doprava nyní vytlačila cestování po moři a přístav upadá, bombajský velkolepý triumfální oblouk ze žlutého čediče, bývalá vstupní brána, dál stojí na Apollo Blunder. Nahoře na bombajském vršku Malabar, dnes luxusní vilové čtvrti plné zeleně a s nádherným výhledem na město, vážené staré párské rodiny a bývalí maharadžové bydlí v těsném sousedství s prodejci diamantů a filmovými hvězdami Bollywoodu.* Na vrcholu kopce vedle světově proslulých visutých zahrad najdete rovněž Věže mlčení, kde Pársové, podle svých náboženských rituálů, stále ještě vystavují své zesnulé. Věže, bedlivě ukryté za vysokou zdí před pohledy turistických zvrhlíků, kteří se snaží ulovit snímky supů klovajících lidské mrtvoly, jsou návštěvníkům uzavřeny, ale zůstávají jednou z indických nejnávštěvovanějších památek.

Bombaj se může pochlubit rozsáhlou a neustále se rozrůstající kolonií Pársů; jejich kultura si zachovává svou identitu. Velice úspěšné párské divadlo, vzniklé z britských kočovných společností, uvádí oblíbenou lehkou komedii. V březnu, podle kalendáře Farsi, se slaví pestrou veselící Jamshedji Navroz (párský Nový rok). Ačkoli najdete v Bombaji jen málo výhradně párských restaurací, pozvánku do párského klubu Ripon se vyplatí přijmout už jen kvůli možnosti ochutnat kuchyni, bohatou na maso a vejce. Speciální pokrmy zahrnují skopové dhansak a rybu patia. Párské pokrmy můžete ochutnat všude, v iránských chaikhanas nebo čajovnách, které připomínají

* indická obdoba Hollywoodu

pařížské kavárny na chodnících a většinou jsou provozovány zoroastrijci, kteří přesídlili do Bombaje z Íránu na přelomu století.

Freddieho soukromá škola St Peter's School, založená roku 1902, je i v současnosti obecně uznávána za nejlepší školu v Panchgani. Je pochopitelné, že Freddieho rodičům se jevila jako potenciálně nejvýhodnější nabídka: nabízela plné anglické vzdělání včetně závěrečných zkoušek úrovně O a A, vyžadovaných při vstupu na vysoké školy, a udržovala si trvale vynikající výsledky, což přitahovalo rodiny ze Zálivu, Kanady a USA právě tak jako z celé Indie. Školní rok probíhá od poloviny června do poloviny dubna s hlavními osmitýdenními prázdninami mezi dubnem a červnem a čtrnáctidenními prázdninami o Vánocích. Škola se vyznačuje přísným řádem a disciplínou: koupání v teplé vodě vždy ve středu a v sobotu v době oběda, po zbytek týdne studená; přísná vrchní sestra na dohled při koupání a ve školní nemocnici; lékař na zavolání a zdravotní sestra v místě; vlastní kostel – ačkoli školu navštěvují chlapci nejrůznějších náboženských vyznání, od všech se vyžaduje přítomnost na nedělní mši; chlapci nesmějí opustit areál školy bez doprovodu člena sboru. Ale škola St Peter's je též známá jako zařízení, které věnuje svým svěřencům velkou péči, podporuje kamarádství a rodinnou atmosféru. Byla to jedna ze čtyř výběrových škol, dvou pro dívky a dvou pro chlapce, v odlehlé, ale půvabné misií na kopci asi 184 mil od Bombaje, odkud jízda vlakem či autobusem trvá asi pět až šest hodin. Freddieho škola tu stále stojí a vzkvétá, zdrženlivě hrdá na svého nejslavnějšího syna.

Když Freddie odjížděl, aby zde zahájil svůj první rok, a stále více se vzdaloval z bezpečného objetí matky, musel cítit vzrůstající neklid, opuštěnost a pocit zavržení. V pozdějších letech osoby jemu blízké připouštěly, že Freddie v sobě dlouho přechovával hlubokou rozmrzelost vůči svým rodičům za to, že „ho poslali pryč“, i když se snažil se svými pocity odvržení vypořádat.

Trochu útěchy mohl najít mezi ostatními chlapci v témže vlaku na poonské trati. Jedním z nich byl desetiletý Victory Rana, na němž bylo zajímavé, že byl ze šlechtické přízně a v budoucnu se pak stal brigádním generálem Královské nepálské armády. Další, kteří už dovršili svůj desátý rok dříve než Farrokh, byli Derrick Branche, který se odstěhoval do Austrálie a stal se hercem, Farang Irani, příští restaurátér v Bombaji, a Bruce Murray, který naposledy pracoval na londýnském nádraží Victoria jako vrátný. Po několik příštích let budou tito chlapci nerozluční, budou spát vedle sebe ve stejné ložnici a dostávat stejný příděl školských vtípků. Poslán buď ke své tetě z otcovy strany Jer, nebo k tetě z matčiny strany Sheroo po většinu svých pololetních nebo hlavních prázdnin, neměl ani tu útěchu, že se bude s rodiči pravidelně vídat o školních prázdninách. Po pravdě řečeno, Freddie a ostatní nesmělí malí chlapci jeho typu byli zřejmě příliš mladí na to, aby byli posláni tak

daleko jen kvůli škole. Zdá se, že některé malé děti se dokážou vypořádat s dlouhodobým odloučením od svých rodin lépe než ostatní. Pro Freddieho, citlivé dítě, jemuž byly blízké zejména jeho laskavá matka a sestra – dal by se dokonce popsat jako mamčin mazlíček – odtržení ve věku sotva osmi let bylo zpočátku strašné. Pomyšlení na něho, jak před spaním tiše pláče na své úzké posteli, obklopen stejně rozechvělou skupinou devatenácti dalších nových chlapců, a souží se steskem po matce a Kashmiře, je nesnesitelné. Není žádných pochyb, že jeho rodiče byli přesvědčeni, že pro svého zbožňovaného syna dělají jen to nejlepší, když mu chtějí poskytnout co nejlepší možný start do života. Co by mohlo být důležitějšího než kvalitní vzdělání? A co více, byl poslán do školy, jež měla tu nejlepší pověst. Ale záporny byly zřejmé. Z velmi pochopitelných důvodů se Freddie cítil být připraven o lásku, denní péči a pozornost svých rodičů, zejména matky, v tom nejdůležitějším období svého vývoje; ve věku, kdy byl tak hluboce ovlivnitelný, jeho sféra rozlišování tak černobílá, že jeho školní roky by se daly označit jako období, které zformovalo osobnost „pravého“ Freddieho, tu, kterou si zachoval po celou dospělost. Škola nejvíce ovlivní formativní roky dítěte. Během této doby téměř každý zážitek, citový nebo tělesný, může dítě ovlivnit, či dokonce poznamenat jizvami na celý život.

Freddieho teta z matčiny strany Sheroo Khoryová, sestra jeho matky Jer a neprovdaná paní na konci sedmdesátky, stále žije v párské kolonii Dadar severně od středu Bombaje. Když jsem s ní hovořila po telefonu, řekla mi, že by se s námi docela ráda setkala, kdyby jí v tom nebránil monzun – přeshlo nepřetržitě celé tři dny – či její nepohyblivost po nedávné operaci kyčle. Ale vyprávěla upřímně a s radostí o svém milovaném synovci a o tom, jak dobrý chlapec to vždy býval.

„Jakmile se Freddie dostal do Anglie, byl konec. Nikdy se nechtěl vrátit do Indie. Považoval se za Brita, miloval civilizovaný životní styl a ze všeho nejvíc obdivoval jejich právní systém, zejména ve srovnání se vši tou korupcí tady v Indii. Ale se mnou udržoval pravidelný kontakt, dokonce mi poslal peníze na operaci oka, kterou jsem moc potřebovala. Nikdy nezapomněl na svou starou tetičku.“

Freddie se jí cítil velice zavázaný za všechnu péči a laskavost, kterou mu poskytovala během jeho chlapeckých let. Jak Sheroo řekla, prosil ji, aby přijela do Anglie a na jeho náklady procestovala Evropu, ale tuto nabídku věčně odmítla s ohledem na svůj vysoký věk a chatrné zdraví. Ale porozuměla tomu, proč ji chtěl mít u sebe. Podle ní už jako malý chlapec měl rád, když mu „dělala ochránce“, dokonce i když trávil prázdniny se svou druhou tetou Jer, otcovou sestrou. „Býval u Jer, ale vždy po snídani přišel ke mně a strávil celý den se mnou. Byl moc dobrý v kreslení a já ho povzbuzovala. Když mu

bylo osm, nakreslil překrásný obrázek dvou koní v bouři, který byl podepsán ‚Farrokh‘ a který býval pověšen v domě jeho matky. Nevím, jestli ho ještě má.“

Mnohem později si Sheroo začala dopisovat s Freddieho bývalou dívkou Mary Austinovou, s níž si vyměňovala fotky Freddieho jako malého chlapce za snímky Freddieho coby slavné rockové hvězdy. Svěřila se nám, že Freddie měl v Anglii nepřátele a že často měla důvody bát se o něj. Když jsme se dotkli otázky náboženství a zejména nedávných řečí, že v posledních letech před smrtí se Freddie obrátil na křesťanskou víru, bylo slyšet, že to Sheroo rozčílilo. „Celá rodina byla velmi rozrušená touto zprávou. Byla to hrozná rána. Měli jsme už po krk všech těch nemožných blábolů, co se napovídaly o našem Freddiem, všechny ty ohavné lži a hlavně tahle věc, že se stal křesťanem. Což on neudělal, tím jsem si jista. Určitě ne, pokud já vím.“

Zdálo se, že se Sheroo snaží úzkostlivě zachovat rodinné soukromí a brání se povědět příliš mnoho, jako by se obávala následků. „Freddieho matka nás varovala, aby nikdo z nás nejednal s tiskem ani jim nedával fotografie a nehovořil s kýmkoli od novin. Ona a Freddieho otec se přestěhovali do Nottinghamu, aby měli blízko k dceři a konečně utekli vši té pozornosti. Už bylo napsáno příliš mnoho lží a Freddie je stejně pryč. Přišel čas, aby to všechno skončilo.“

Ocitl se v novém prostředí. Nezbyvalo mu nic jiného než zatnout zuby, utopit se, nebo vyplavat. Vytržen z bezpečí žen, na které si už zvykl mezi jeptiškami v zanzibarské základní škole, a vhozen bez dlouhých orací do neznámého a převážně mužského prostředí, Farrokh se brzy vypořádal se svým údělem. Neměl totiž jinou volbu. Když později vyprávěl o svých dnech ve škole, říkával: „Museli jste dělat, co vám řekli, takže nejrozumnější věcí bylo udělat alespoň většinu. Naučil jsem se postarat sám o sebe a dospíval jsem rychle.“²

Zjistil, že se bude muset rychle vzchopit a uhájit si své, zejména ve společnosti starších chlapců, u kterých brzy shledal, že se mu budou nemilosrdně vysmívat, jakmile vycítí jeho strach. Na internátní škole je rozumné zbavit se všeho, co by dávalo sebemenší záminku k posměchu. První věc, která přišla na řadu, bylo jeho jméno. „Farrokh“ se tak trochu nevešlo do pusy, když se vyslovovalo persky, „Farroch“ jako „rok“, aby se odlišilo od severoafričké verze jména „Farouk“. Chlapec přijal s ulehčením, když učitelé i spolužáci začali raději používat zdvořilejší od velice úctyhodného anglického jména Frederick. Byl z něho „Freddie“ a přezdívka mu sedla. Rozhodl se, že mu to takhle vyhovuje, a brzy se začal tímto jménem podepisovat. Zdálo se, že rodiče i ostatní členové rodiny přes očekávané námitky k osvojenému pojmenování dali souhlas, protože mu rovněž začali říkat Freddie a do dneška

o něm tak mluví. Pochopitelně, změna příjmení přijde mnohem později a z úplně jiných důvodů.

Někdy touto dobou se u Freddieho začal podvědomě rozvíjet povahový rys jisté rezervovanosti, který ho provázel po celý život. Třebaže v žádném případě nebyl protivné či poťouchlé dítě, rozhodně nebyl typický týmový hráč nebo jeden z party; dával přednost spíše individuálním zájmům. Například ve sportech se mu nejlépe dařilo v sólových disciplínách nebo v zápoleních jeden proti jednomu, jako byly sprint, boxování a stolní tenis – už ve svých deseti letech se stal školním přeborníkem ve stolním tenise – horší to bylo v kolektivních sportech jako ragby, fotbal a hokej. Jedinou výjimkou byl kriket, o němž mnozí tvrdí, že ho tehdy Freddie miloval, třebaže v pozdějších letech to bude popírat, snad z obavy, že tak otevřeně přiznaná „nóbl“ záliba by mohla poškodit jeho image hardrockové hvězdy. Velmi záhy se projeví i jeho umělecké vlohy, kvůli kterým se začal cítit jaksi izolovaný. Výtvarná výchova byla jeho oblíbený předmět a mnoho volného času strávil malováním a kreslením, hlavně pro svou tetu Sheroo a prarodiče, kteří žili nepříliš daleko od školy v párské komunitě v Bombaji. Když neodjel k tetě Jer, občas trávil své školní prázdniny s tetou Sheroo, pokud rodiče někde cestovali. Kvůli dlouhým obdobím, kdy Bulsarovi nebyvali doma, neměl Freddie jinou možnost než trávit kratší prázdniny ve školním areálu. Ale jeho rodiče určitě dělali vše pro to, aby se to stávalo co nejméně.

V St Peter's došlo i k tomu, že Freddie v sobě poprvé pocítil i hudební sklony. Už tehdy, koncem padesátých a začátkem šedesátých let, si Bombaj užívala více kosmopolitní kultury než většina indických měst a západní pop a rock se začínal prosazovat. Freddie byl fascinován současnou hudbou, se kterou se začínal seznamovat, stejně jako klasickými díly, hlavně operou, o níž se učil ve škole pod vedením ředitele školy pana Davise. Říká se, že právě jemu může být vděčný za své hudební lekce. Byl to Davis, který si uvědomil vrozený talent svého žáka a napsal Freddieho rodičům, že by Freddiemu měli umožnit soukromou hudební výuku, placenou nad rámec školního. Byla to platba, se kterou Bulsarovi ochotně souhlasili.

Jeho sestřenka Perviz vzpomíná: „Už jako velice mladý se Freddie vždycy zajímal o hudbu a zpívání. Mnohem více než o studium. Jak jsem to věděla? No, tady na Zanzibaru si Freddieho a moji rodiče byli velmi blízcí a vždy nám všechno vyprávěli. Jak se učil hrát na piano a tak podobně.“

Freddie cvičil na piano neúnavně, povzbuzován k přehrávání během prázdnin jak matkou, tak tetami, a složil zkoušky z teorie i praxe za IV. ročník. Rovněž nadšeně zpíval ve školním sboru, i když někteří se domnívali, že motivy pro zapojení byly přízemnější než čistá láska k chorálům. Do sboru, který měl asi 25 členů, často docházely dívky z jedné dívčí školy